

Зок-3 /1844

89

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

№5 МАЙ 1956

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ
ЭКЗЕМПЛЯР

Ба 3229
59

Кадр з фільма «Зялёныя агні».

Moderato

Музыкальная партитура песни «Песня Аксаны».

Во-кальная линия (с белорусскими текстами):

Вы парайце мне, ясныя зоры,
Кіньце, зоры, адказ на зямлю, я пазбыцца дзявочага гора, як сказаць, што яго я люблю!

Мілы мой, маё шчасце-надзея,
Маладосць для цябе берагу і прызнацца табе я не ўмею, і забыць я цябе не магу.

Знаю, сёння з другой ты гаворыш,
Знаю, сэрцам ты сёння з другой.
Вы парайце, вясновыя зоры,
Што рабіць мне з дзявочай тугой.

Я знайду, я знайду ў сабе сілы,
Разганю сваё гора-бяду!
Ты гукні, ты гукні мяне, мілы,
І к табе я з любоўю прыду.

Партытурная лінія (акуладнае суправаджэнне).

Песня Аксаны

з кінафільма «Зялёныя агні»

Словы К. КІРЭНКІ

Музыка Д. КАМІНСКАГА і

Ю. БЕЛЬЗАЦКАГА

Вы парайце мне, ясныя зоры,
Кіньце, зоры, адказ на зямлю,
Як пазбыцца дзявочага гора,
Як сказаць, што яго я люблю!

Мілы мой, маё шчасце-надзея,
Маладосць для цябе берагу
І прызнацца табе я не ўмею,
І забыць я цябе не магу.

Знаю, сёння з другой ты гаворыш,
Знаю, сэрцам ты сёння з другой.
Вы парайце, вясновыя зоры,
Што рабіць мне з дзявочай тугой.

Я знайду, я знайду ў сабе сілы,
Разганю сваё гора-бяду!
Ты гукні, ты гукні мяне, мілы,
І к табе я з любоўю прыду.

На першай старонцы вкладки: фотаэцюд А. Сапеткі.

На чацвёртай старонцы вкладки: моладзь калгаса імя Варашылава Ленінскага раёна на адпачынку. Фото М. Ананьіна.

РАБОТНІЦА
І СЯЛЯНКА

ВЫДАННЕ ЦК КП БЕЛАРУСІ

ГОД ВЫДАННЯ
ТРЫЦАЦЬ ДРУГІ

№ 5

МАЙ 1956

АБАРОНІМ ЖЫЦЦЁ І ШЧАСЦЕ ДЗЯЦЕЙ

ВЯЛІКАЯ сіла ў матчынай любові да дзяцей. Маці даюць свету сейбіта і шахцёра, будаўніка і трактарыста, паэта і героя — тых, хто стварае для чалавека ўсё цудоўнае на зямлі.

Маці, як гаварыў А. М. Горкі, глядзіць на сына, як на каштоўны падарунак Радзіме, як на добрую сілу, народжаную ёю ў дапамогу людзям.

Пачэсная роля абаронцы дзяцей вынікае з вялікага абавязку мацярынства — даць народу надзею і будучыню, здаровае і шчаслівае пакаленне. Ва ўсе часы і ва ўсіх народаў жанчына з'яўлялася верным апекуном і абаронцам шчасця дзяцей. Але яшчэ ніколі да нашых дзён такога актыўнага ўдзелу жанчына ў гэтым не прымала. Маці не хочуць бачыць сваіх дзяцей загінутымі і пакалечанымі ў новых войнах. Вось чаму ўмацоўваюць яны свае рады ва ўсенароднай барацьбе за мір, супроць ваеннай пагрозы. Мільёны матчыных сэрцаў у адзіным парыве імкнуцца да захавання міру ва ўсім свеце.

Жанчыны-маці не лічаць вайну непазбежнай. Яны патрабуюць забароны атамнай зброі, выкарыстання атамнай энергіі ў мірных мэтах, раззбраення і мірнага суіснавання.

Гэтыя светлыя імкненні не з'яўляюцца нязбытнаю марай. Ад народаў свету, ад жанчын і маці залежыць ператварэнне іх у рэчаіснасць. Найвялікшая адказнасць за лёс сваіх дзяцей, за лёс чалавецтва еднае жанчын розных краін свету ў непераможны лагер барацьбы за мір. 200 мільёнаў жанчын 80 краін свету аб'ядналіся ў Міжнародную дэмакратычную федэрацыю, якая няспынна змагаецца за ўмацаванне ўсеагульнага міру.

Барацьба жанчын за мір носіць самы рознастайны характар. Больш паловы подпісаў пад Зваротам Сусветнага Савета Міру сабрала жанчынамі.

Шмат подпісаў сабрала 78-гадовая аўстрыйская жанчына. Яе сын не вярнуўся з лагера ваеннапалонных, яе ўнук загінуты ў часы другой сусветнай вайны, муж яе памёр пасля ранення ў першай сусветнай вайне. Але куды-б ні пастукалася гэтая старая жанчына, ёй ніхто не адмаўляў у подпісе.

Удзельнікі жаночага кангрэса ў Лазане (Швейцарыя) у мінулым годзе ў тужлівым маўчанні слухалі Міёко Ямігучы — японскую маці з Нагасакі. Яна расказвала пра нечалавечыя пакуты, якія перажыла, ходзячы па пекле палаючай зямлі ў пошуках цела мужа і сястры. Урэшце яна наткнулася на іх халодныя трупы. Атамная бомба забрала ў яе і ў многіх іншых маці Японіі блізкіх. Яе дом і маёмасць згарэлі. Давялося жыць у пачоры. І ў гэты час Міёко нарадзіла дзяўчынку, якая не ведае бацькі. Маці няшчасная яшчэ і з-за таго, што яе дзяўчынка пакутуе атамнай хваробай. Каб не праклятая вайна, Міёко была-б шчаслівай маці. А колькі такіх маці страцілі з-за вайны самае дарагое на свеце — сваіх дзяцей.

Вось чаму мільёны матчыных сэрцаў у адзіным парыванні імкнуцца да захавання міру. Голас жанчын-маці пранікае ў хаты рабочых, сялян і вучоных, у сэрцы ўсіх сумленных людзей свету і кліча іх да актыўнай барацьбы супроць падрыхтоўкі новай вайны, за мір, за жыццё дзяцей.

У час знаходжання ў Англіі Н. А. Булганіна і Н. С. Хрушчоў англіійскія жанчыны звярнуліся з адозвай да прэм'ер-міністра Антоні Ідэна і Старшыні Савета Міністраў СССР Н. А. Булганіна.

Да адозвы далучыліся жанчыны розных палітычных поглядаў усіх класаў грамадства. Многія з іх з'яўляюцца маці, якія глыбока зацікаўлены, каб убедагчы свае сем'і ад вайны. Англіійскія жанчыны шчыра просяць Антоні Ідэна і Н. А. Булганіна на ўвесь свет заявіць, што нашы народы будуць жыць у міры, заявіць аб сваёй згодзе спыніць выпрабаванне вадародных бомб у якасці першага кроку да раззбраення.

Па ініцыятыве Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі жанчын устаноўлены Міжнародны дзень у абарону дзяцей — першае чэрвеня. Сусветная грамадскасць збіраецца адзначаць яго вось ужо пяты раз. І кожны, каму дорагі жыццё і шчасце дзяцей, далучаецца да барацьбы за мір.

Зараз самай надзённай патрэбай з'яўляецца скарачэнне ўзбраенняў, забарона атамнай і вадароднай зброі, на якія трацяцца незлічоныя народныя сродкі. Колькі мільёнаў дзяцей капіталістычных і каланіяльных краін пазбаўлены з-за гэтага магчымасці наведваць школу! Колькі мільёнаў дзяўчынак і хлопчыкаў замест вучобы ідуць на заробкі, каб не памерці з голаду! Непасільны цяжар і клопаты кладуцца на іх крывыя плечы. Капіталістычны свет адбірае ў іх залатую пару дзяцінства. Хіба могуць з гэтым мірыцца сумленныя людзі свету? Вядома, не.

Яскравым прыкладам самых цёплых клопатаў аб лёсе дзяцей з'яўляецца Савецкая краіна. Перад нашымі дзецьмі шырока расчынены ўсе шляхі-дарогі. Ім не пагражае ні беспрацоўе, ні невуцтва. У краіне ствараюцца неабходныя ўмовы для ўсеагульнага абавязковага дзесяцігадовага навучання. Кожны юнак і дзяўчына будуць мець сярэдняю адукацыю, аб чым не марыла дагэтуль ніводная краіна свету.

Няспынныя клопаты аб нашых дзецях мы бачым на кожным кроку і ў нашай рэспубліцы. У гэтым нумары змяшчаюцца матэрыялы пад загалоўкам «Радзіма — дзецям». Хоць у іх прыводзяцца толькі некалькі лічбаў і фактаў, але і яны сведчаць аб вялікай любові Радзімы да дзяцей.

Вялікія поспехі ў справе палепшання ўмоў жыцця і адукацыі падростаючага пакалення дасягнуты ў краінах народнай дэмакратыі.

Жанчыны-маці краін капіталізма таксама ведаюць, што выхаванне маладога пакалення ў духу міру з'яўляецца вялікім укладам у агульную справу. Жанчыны-маці павінны прывідаць дзецям любоў да міру праз усяляе ў іх заваёў, зробленых на карысць чалавецтва: адкрыцця і асваення новых земляў, навуковых дасягненняў, мастацкіх твораў, перамог над хваробамі — усяго таго, што складае нацыянальны і агульначалавечы гонар. Захаванне і пашырэнне гэтых дасягненняў залежыць ад простых людзей свету.

Заклік жанчын-маці аб захаванні міру павінен дайсці да кожнага кутка зямлі, да сэрца кожнага чалавека, якому дорагі шчасце і лёс дзяцей — будучыні чалавецтва.

Ба 3229

НАША РОДНАЯ

Зноў я сяджу за машынай. Яна меладычна стракоча, а іголка імкліва малюе на матэрыяле роўную лінію. Побач стаіць мама-цёця Зіна і ўсё мяне падбадзёрвае:

— Добра, добра, Талечка, толькі вальней пускай матэрыю, будзе зусім выдатна.

Я стараюся, як магу. Да нас падыходзіць Сярожа. І мама-цёця зноў не можа стрымаць захаплення:

— Глядзі, якія ў сястрыцы ўдалыя рукі. З часам, бадай, толькі ёй і змагу даверыць шыць табе сарочкі.

— А я, цёця Зіна, — гаворыць Сярожа, — даў Талі наказ: каб першай яе самастойнай работай была святочная блузка для вас.

— Эх вы, мае залатыя! — нібы выдыхае прыціхшым голасам мама-цёця і хуценька выходзіць з пакоя.

Яна называе нас так, калі ўжо вельмі задаволена, калі яе стомлены твар пачынае свяціцца ад шчасця. Усе мы трое ходзім тады радасныя, і нам хочацца, каб усім-усім навокал было так добра, як і нам.

Наша родная мама-цёця! Для нас з Сярожай яна — самы дарагі, самы блізкі чалавек на свеце. Усё добрае, што ёсць у нашых сэрцах, усё, што мы можам і ўмеем, — усё гэта ад яе, нашай роднай, адзінай. У жудасны час вайны яна з-пад фашысцкіх куль выхапіла нас — чатырохгадовага хлопчыка і двухгадовую дзяўчынку, шыро-

ка адчыніла для нас не толькі дзверы свайго дома, але і сваё вялікае, шчырае сэрца.

Кожны з нас палюбіў яе па-свойму і па-свойму называў. Для нас абодвух яна — родная мама. Але Сярожа памятае, што некалі яна была цёцяй Зінай, таму і працягвае так называць яе і зараз.

Трывогі і гора бялілі яе галаву. Але нам, малым, было добра з ёю. Яна ніколі не разлучалася з намі. Заўсёды добрая, сардэчная, клапацівая, яна спрытнымі рукамі шыла мне лялькі, дапамагала Сярожы майстраваць з палачак конікаў, на якіх ён любіў скакаць па вуліцах з суседскімі хлопчыкамі. Засыналі мы заўсёды пад цудоўную казку «Аб арліцы-галубцы і аб сокале ясным». Казка хвалявала. І толькі падросшы, мы зразумелі, што гэтую казку яна склала сама пра нашых родных: бацьку-лётчыка і маці-партызанку.

Непрыкметна ішлі гады. Наша новая маці выпраўляла нас у школу, сама шыла форменныя касцюмчыкі, прыладжвала белыя каўнерыкі. Яна ў першым радзе сядзела на ўрачыстым зборы атрада, калі нам павязвалі чырвоныя гальштукі. Схіліўшыся над сталом, яна да позняй ночы не адыходзіла ад Сярожы, калі ён рашаў цяжкія задачы. Яна таксама хмурыла лоб, думала, дапамагала. І не раз хмурнеў яе твар, туманіліся заўсёды ласкавыя шэрыя вочы, калі бачылі ў дзённіку ня-

— Ну вось, бачыш, Талечка, пашыла ўжо не горш за мяне. На здымку: Сярожа і Таля са сваёй мамай-цёцяй.

Фото П. Нікіціна.

радасныя адзнакі. Не лаялася яна, не дакарала, а зараз-жа адпраўлялася ў школу, а вечарамі падсаджвалася да стала і думала-думала. І нас гэтым самым прывучыла думаць, прывучыла працаваць.

Цяпер мы ўжо вялікія. Я — васьмікласніца, а Сярожа, скончыўшы сярэдняю школу, вучыцца ў будаўнічым тэхнікуме. Хоць мы і вялікія, але, як і раней, наша родная мама-цёця не ведае спакою, як і раней, не можа не падысці да нашых ложкаў, не паглядзець, ці спакойны наш сон. А колькі клопатаў у яе з надыходам свята! Усё непакоецца, каб зрабіць для нас падарункі, абноўкі. Ды яшчэ і абед святочны згатуе, сяброў нашых пакліча. Калі-ж пачынаецца веся-

лосць, сядзіць такая шчаслівая, што хочацца падысці да яе і моцна, шчыра абняць.

Хораша нам з нашай добраю маці. І мы стараемся рабіць усё, каб і ёй было добра з намі, дапамагаем па гаспадарцы. Сярожа клапаціцца аб паліве, я прыбіраю ў пакоях. З надыходам вясны дружнай сям'ёй бярэмся за наш агарод. Працуем на ім усё лета, а восенню збіраем багаты ўраджай...

Усё наша жыццё праходзіць у шчырай дружбе. Зараз нашай маме-цёці Зіне 65 год. Яна і цяпер ва ўсім падае прыклад, нястомна вучыць нас працаваць, вучыць жыць, быць сапраўднымі савецкімі людзьмі.

Наташа ШЭУЧЭНКА,

вучаніца Мінскай чыгуначнай школы № 20.

Радзіма — дзеці

Савецкі Саюз — краіна здаровых дзяцей. Вясной, з надыходам цёплых дзён, на вуліцах, нібы маладая зелень, з'яўляюцца нашы дзеці. Яны стракаццяць сваімі касцюмчыкамі, шапачкамі. Адны ходзяць ужо самастойна, другіх возяць у калясках бабулі і няні, трэція спяць на руках у мам, сапладка прыцмокваючы ў сне чырвонымі губкамі.

А вось дашкольнікі ідуць парамі. Узняўшыся за ручкі, яны цікавымі вочкамі разглядаюць наваколле. Іх усё цікавіць: і машына, што праскочыла міма, і сонечныя зайчыкі ў шыбах дамоў, і маладая траўка... Больш асвядомленыя тут-жа выказваюцца:

— Трамвайчыкі!
— Машына!

За дзецьмі ўважліва назіраюць выхавальнікі і кожнай прагулкай стараюцца ўзбагаціць іх пакуль невялікія веды. Гэта — выхаванцы дзіцячых ясляў і дзіцячых садоў. Для іх у Савецкай краіне створана шырокая сетка дашкольных устаноў.

Толькі на Беларусі налічваецца 556 дзіцячых садоў, шмат ясляў, дзе выходзіць больш 48 000 дзяцей — наша будучая змена. К канцу пяцігодкі значна ўзрасце колькасць месц у дзіцячых яслях, дзіцячых садоў будзе больш на 28 працэнтаў.

Дзяржава падзяляе з маці клопаты аб здароўі дзяцей. Ва ўсіх гарадах, абласных і раённых цэнтрах рэспублікі працуюць дзіцячыя кансультацыі, малочныя кухні.

— Не плакала без мяне Каця? — пытаецца пра ляльку ў сваёй сяброўкі Тані Сяргеевны выхаванка дзіцячых ясляў ст. Віцебск Таня Чысцякова.

Фото А. Фядотава.

Шчырая Дружба

КОЖНЫ кітайскі юнак і дзяўчына марыць аб тым, каб пабываць у Савецкім Саюзе, пабачыць Маскву. І мы былі вельмі шчаслівыя, калі наша мара раптам здзейснілася. Групу кітайскай моладзі паслалі ў Савецкі Саюз вывучаць тэхналогію вытворчасці штучнага валакна. У гэтую групу залічылі і нас. У дарозе мы не адрываліся ад вокан вагона. Усё нас цікавіла ў вялікай краіне сацыялізма, усюды мы сустракалі ветлівыя позіркі сваіх сяброў — савецкіх людзей, усюды чулі гарачыя словы прывітання.

Масква захапіла нас сваёй дзіўнай прыгожасцю. Некалькі дзён правялі мы ў сталіцы Савецкай краіны. Пабывалі на Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўцы, падобнай на вялікі горад-сад. Наведалі музей В. І. Леніна. Агледзелі цудоўныя станцыі Маскоўскага метро. Успаміны аб казачна прыгожай Маскве застануцца ў нас на ўсё жыццё.

Для праходжання вытворчай практыкі нас накіравалі на Магілёўскую фабрыку штучнага валакна. Ветліва і гасцінна сустрэлі нас на савецкім прадпрыемстве. Нам прадаставілі светлыя і ўтульныя пакоі ў новазбудаваным фабрычным жылым доме. Клапатлівыя рукі савецкіх сябровак упрыгожылі пакой жывымі кветкамі і карункавымі фіранкамі.

На фабрыцы для нас былі арганізаваны курсы па вывучэнню рускай мовы. Цяпер усе мы даволі свабодна можам размаўляць па-руску. Практику мы праходзім у розных цэхах фабрыкі. І ўсюды адчуваем клопаты і ўвагу з боку савецкіх рабочых і спецыялістаў. Інжынерна-тэхнічныя работнікі Антаніна Георгіеўна Кузьмічова, Галіна Нікалаеўна Уласава, Паліна Андрэеўна Браева і іншыя з усёй шчырасцю перадаюць нам свой багаты вытворчы вопыт, штодзённа цікавяцца нашымі поспехамі.

Хочацца падзяліцца з вамі, дарагія нашы сяброўкі — работніцы і сялянкі Савецкай Беларусі, вялікімі поспехамі, якіх дабіўся кітайскі народ у барацьбе за новае радаснае жыццё, сонца якога запаліла над нашай краінай гераічная Комуністычная партыя Кітая.

Кітайскі народ паспяхова ажыццяўляе сваю першую пяцігодку сацыялістычнага пераўтварэння краіны. З кожным годам усё прыгажэй, мацней і багацей становіцца наша радзіма — Кітайская Народная Рэспубліка. Ды гэта і зразумела. Усе багаты краіны цяпер належаць не капіталістам, памешчыкам, кулакам і замежным каланізатарам, а самім стваральнікам усіх здабыткаў на зямлі — працоўным. Расце і аснашчаецца навейшай тэхнікай наша прамысловасць. Узводзяцца новыя фабрыкі і заводы, будуецца новыя электрастанцыі, чыгункі, аб'яднальныя каналы. Працоўныя сяляне еднаюцца ў сельскагаспадарчыя вытворчыя кааператывы і працуюць на новых калектыўных пачатках. У гарадах і вёсках усё больш пашыраецца сетка школ, клубаў, бібліятэк. Адкрываюцца новыя вышэйшыя навучальныя ўстановы. А яшчэ зусім нядаўна пераважная большасць насельніцтва Кітая была непісьменнай.

Вялікія пераўтварэнні, што адбыліся ў краіне, ва ўсю веліч раскрылі творчыя сілы народа. І асабліва адбіліся яны на лёсе кітайскай жанчыны. Раней цёмная, забітая, прыніжаная, яна стала роўнапраўным і поўнапраўным будаўніком новага жыцця. Жанчыны

На Магілёўскай фабрыцы штучнага валакна праходзіць вытворчую практыку група кітайскіх інжынераў і тэхнікаў. Паміж работніцамі фабрыкі і кітайскімі спецыялістамі завязалася дружба. На здымку: бабінажніца перамотачнага цэха Мар'я Галайда дае тлумачэнне кітайскім спецыялістам Мэн Лі-юнь і Чжоу Цзэнь-ху.

Фото В. Кітаса.

цяпер працуюць у нас ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі.

Вечнай і непарушнай дружбаю звязаны два вялікія народы — савецкі і кітайскі. Многімі сваімі поспехамі кітайскі народ абавязаны Савецкаму Саюзу. І ў сэрцы кожнага кітайскага працоўнага жыве і заўсёды будзе жыць шчырая ўдзячнасць савецкаму народу.

У Кітайскай Народнай Рэспубліцы гарача цікавяцца дасягненнямі Савецкай краіны, яе навукі і культуры, літаратуры і мастацтва. Многія творы рускай класічнай і савецкай літаратуры перакладзены на кітайскую мову.

Цікава і змястоўна праводзім мы свой адпачынак пасля работы. Рэгулярна атрымліваем з радзімы газеты, часопісы, кнігі. Часта наведваем кіно. За апошні час прагледзелі кінофільмы «Маці», «Педагагічная паэма», «Два капітаны» і іншыя. У тэатры бачылі спектакль «Каханне Ані Бярозка» і балет «Лебядзінае возера». Былі на канцэрце мастацкай самадзейнасці Магілёўскай вобласці. Вельмі ён нам спадабаўся. Колькі ў Савецкай краіне сапраўдных народных талентаў!

Пасябравалі мы з многімі работніцамі, інжынерамі і тэхнікамі фабрыкі. У некаторых з іх пабывалі на кватэрах. Культурна жывуць савецкія людзі. У кожнай кватэры радыё, паліца з кнігамі.

Праз некалькі месяцаў скончыцца наша практыка. Мы паедзем на сваю радзіму і будзем выкарыстоўваць атрыманыя на савецкім прадпрыемстве веды ў маладой яшчэ прамысловасці штучнага валакна Кітая. І назаўсёды ў нашых сэрцах застанеца гарачая ўдзячнасць да работніц і спецыялістаў Магілёўскай фабрыкі штучнага валакна за іх клопаты і ўвагу, да ўсяго савецкага народа — гасціннага, ветлівага, душэўнага.

Чжоу Цзэнь-ху,
Мэн Лі-юнь,
Гу Цынь-ін.

Заняткі на курсах машынапісу. Вядзе заняткі В. П. Яворская.
Фото П. Нікіціна.

ЖОНКА АФІЦЭРА

Алена ВАСІЛЕВІЧ

Жэня бясконца перачытвала іх, на вачах прыгажэла, і ўжо не такой лютай здавалася ёй арэнбургская зіма, не такой жорсткай разлука.

Хто яе ведае, ці дачакалася Жэня сустрэчы?..

Маючы на ўвазе размову пра жонку афіцэра, нельга было не перагартыць гэтых старонак мінулага...

Былі ў мяне з ёю сустрэчы і ў ціхіх, добрых часы мірнага жыцця. Не раз сустракала яе на вакзале з адным дзіцем на руках, а другое, гады на два старэйшае, ужо само бегала, перакульвала свае чамаданы, цікаўна заглядала ў твары суседзяў... Сустракаліся мы і ў купэ вагона—зноў з чамадамі і дзецьмі, з дзіцячымі цацкамі... Зноў у дарозе, у малой і вялікай, на сотні і тысячы кіламетраў—з усёй сям'ёй—ўслед за мужам, які не мог абяцаць ні доўгай «стаянкі» на адным месцы, ні ціхага, без пераездаў і распродажу часовай мэблі добрабыту, ні такога, як ва ўсіх «добрых людзей», жыцця без няспыннай трывогі: хутка зноў рыхтаваць клумкі і чамаданы...

...Сустракаліся мы неяк і на вялікай кухні, дзе чадзіла не менш поўдзесятка прымусаў, дзе падгарэла нечая цыбуля, дзе нечы злосны тонкі голас, нібы з вядра, выліваў цэлы паток пустой непрыгожай гаворкі...

Але ці трэба так многа ўспамінаў?

Перад намі—новая старонка, новая мэта: сённяшні дзень жонкі афіцэра, сённяшняе яе справы і клопаты, інтэрэсы і жыццё.

...Зайдзіце ў Мінскі Дом афіцэраў. Зранку да вечара здолееце наглядаць вы, як тут адзін за другім «прыліваюць» і «адліваюць» патокі жанчын самых розных узростаў: ад зусім юных да сталых, пажылых. Гэтыя патокі ўносяць у жыццё Дома сваё адценне, свой рытм. Зранку да вечара ідзе тут вучоба. Жанчыны, якія не хочуць пражыць жыццё склаўшы рукі, набываюць самыя рознастайныя веды. Сістэматычна працуюць тут вельмі неабходныя ў жыцці жанчыны курсы крою і шыцця. Тут авалодваюць майстэрствам мастацкай вышыўкі. Пры Доме афіцэраў існуюць таксама курсы машынапісу і стэнаграфіі, дзе вучацца і атрымліваюць дыпламы спецыялістаў жонкі афіцэраў.

Штогод такіх дыпламаў курсы выдаюць ад 500 да 600! Гэта не малая лічба. І колькі за ёю схавана самых рознастайных характараў і здольнасцей, колькі бліскучых талентаў, якія марнелі на кухні, разменьваліся па дробязі, блеклі і мізарнелі, адарваныя ад калектыўнага жыцця.

Марыя Іосіфаўна Рыжычкава прыйшла на курсы крою і шыцця зусім маладой, неспрактываванай жанчынай... А зайдзіце зараз у групу, дзе займаецца Марыя Іосіфаўна са сваімі слухачкамі... Ідзе ўрок чарцяжа. Галовы жанчын схі-

ліліся над сталамі. Шуршыць папера. У некага звалілася лінейка. Нехта шэптам звярнуўся да суседкі. Поўнае ўражанне ўрока. Пастукае крэйда па чорнай школьнай дошцы, гучыць мяккі голас выкладчыка... Прывычна змахнуўшы крэйду з рук, Марыя Іосіфаўна праходзіць па радах.

— У вас няправільны чарцёж. Бісектрыса дзеліць вугал папалам, а ў вас ён падзелены няроўна, — спакойна тлумачыць яна немаладой, прыкметна пасівеўшай жанчыне. І тая, як дзяўчынка, чырванее, хапаецца за сцірку і па-вучнёўску добрасумленна ставіць бісектрысу на месца...

Наглядаючы за Марыяй Іосіфаўнай, нельга не захапляцца яе тлумачэннямі, яе тактам. І пра сябе я ўпэўнена раблю вывад: «Адразу відаць, што настаўніца»...

На перапынку адважваюся «правярыць» сябе.

— Што вы? — смяецца Марыя Іосіфаўна. — У мяне няма педагогічнай адукацыі.

...У гэтай групе Марыя Іосіфаўна самая маладая. Ёй усяго толькі 28 год. А на курсах яна выкладае з 1951 года. Мяне цікавіць, што, уласна кажучы, прымушае яе або другую ці трэцюю з жонкаў афіцэраў ісці на працу? «Сем'і вашы, кажу я, забяспечаны, у грашах у вас, мусіць, няма вялікай патрэбы».

— Вядома, няма. Але хіба так званы хатні добрабыт можна параўнаць з той радасцю, якую прыносіць праца?

Кроіць і шыць Марыя Іосіфаўна вучыць яшчэ і работніц фабрыкі імя Кагановіча. І няцяжка яе зразумець. Вядома, прыемна адчуваць сябе карыснай для гэтых дзяўчат, якія потым, самі стаўшы жонкамі і мацерамі, будуць з удзячнасцю ўспамінаць сваю настаўніцу. Хіба лішняя ў сям'і, калі жанчына ўмее абшыць сваіх дзяцей, пашыць бялізну, сарочку сабе і мужу, няхай ужо не вельмі дарагое, але хоць-бы хатняе плацце, сарафанчык, халат...

Праўду кажа Марыя Іосіфаўна: вельмі радуе ўсведамленне, што і ты нешта робіш, нечым карысны навакольным людзям, якія таксама робяць нешта добрае і для цябе...

Тое-ж самае пачула я і ад Веры Пятроўны Яворскай—выкладчыцы на курсах машынапісу. Вера Пятроўна належыць да таго пакалення, маладосць якога змарнела на франтах апошняй вайны... А можа гэта не тое слова—«змарнела»? Там яна праходзіла самыя цяжкія выпрабаванні і выйшла загартаванай і мужнай.

Вера Пятроўна—франтавічка. Была і ранена, і кантужана, і блакаду ў Ленінградзе перажыла... Ёй асабліва вядома цана людскага шчасця...

І мяне ніколі не здзіўляе, як мужна мірыцца яна з такімі цяжкасцямі, як адзін пакой на сям'ю... А ў сям'і

ПЕРШ чым удаецца пазнаёміцца з гераінямі будучага нарыса, успамінаюцца даўнія знаёмыя — жонкі афіцэраў...

1941 год. Вайна. Татарскае сяло Асеева на Чкалаўшчыне і эвакуіральні... Многа іх там працавала. Памятаю і дагэтуль немаладую, але імклівую і энергічную Ніну Іванаўну Марозаву. Першай прыйшла яна ў наш шпіталь і папрасіла начальніка прыняць яе санітаркай. З якім запалам працавала Ніна Іванаўна, нібы родная маці, ходзячы каля раненых байцоў!

Успамінаецца Аксана Пятроўна Пятрэнка—смяшлівая, чорнабровая украінка, нястомная ў працы і нязломная ў горы—таксама санітарка. Да мяне ў бібліятэку часта прыбываў яе сыноч, Алік: «Цёця дайце мне і мой мамусі якуюсь кніжэчку пачытаць»... І адыходзячы ўжо, кожны раз скардзіўся: «А тату і сёння не прыслаў нам лыста з фронта»... Памаўчаўшы, Алік перамагаў сум і запэўніваў: «Але мама кажэ, што лыст абавязкова будзе».

...Так і не дачакаліся Аксана Пятроўна і яе сын Алік гэтага ліста з фронта.

А колькі яшчэ жонкаў афіцэраў можна было-б прыпомніць. Тоненькая ў лётніцкай скуранцы і шлем, вельмі падобная да хлапчука, Жэня Перакатава—маці дваіх хлопчыкаў-блізнят. На цэлы дзень зачыняла яна іх у халоднай, ледзь прапаленай хаце. Толькі ў абедзенную гадзіну вырывалася пакарміць—падзяліць паміж імі свае «вольнанаёмныя» 600 грамаў хлеба... А сама жыла тым, чым умудраліся жыць тады жанчыны, на плечы якіх ляглі ўсе клопаты, увесь цяжар вайны... Вечарамі пісала Жэня мужу на фронт доўгія-доўгія пісьмы. Хвалілася, што ёй пашанцавала, што работа ў шпіталі не цяжкая, што дзеці і сама яна не галодныя...

У адказ пошта прыносіла праштампаваныя вайной і смерцю трыкутнікі...

ўжо ёсць школьнік, і паўтарагадовы «шкоднік»... Першы хоча вучыцца, а другі па-свойму «тлумачыць» навуку...

Вера Пятроўна Яворская, апрача таго, што выкладчыца, яшчэ і заядлы спартсмен. Нязменна ўдзельнічае ў валебольнай секцыі пры Доме афіцэраў, вось ужо колькі год узапар абараняе гонар сваёй каманды...

— Паверыце, як толькі я пакідаю займацца спортам, адразу-ж адчуваю нейкую расслабленасць усяго цела, кволасць, млявасць... Раблюся проста старой. А навошта мне гэта, калі я магу адчуваць сябе лёгка і молада?

— А муж — не пярэчыць?

— Не, што вы! Каб не ён, як-бы я ўпраўлялася з малымі і з іншымі клопатамі, хоць і ёсць у мяне дзяўчына, памочніца. Муж — мая дапамога!

Добры муж! Вось каб усе гаспадары разумелі, як неабходна жанчыне дапамога! Не варочайце вы гор, а паспачуйце часам жонцы словам, пахваліце яе, скажыце, што сёння яна... ну, нейкая асаблівая, незвычайная, не такая, як заўсёды (хоць яна цэлы дзень і не выходзіла з кухні). І адкладзіце вы на гэты вечар свае «мужчынскія» справы, пасядзіце з малымі, пачытайце ім, паскачыце, памалюйце, паляпіце, пашыйце, пабарукайцеся з імі (усё — што з дня ў дзень робіць жонка), а яе адпусціце з дому: няхай сходзіць да сяброўкі, каб па-свойму, па-жаночку «адвесці душу», няхай нават без вас, мужоў, абедзве сходзяць у кіно... Пабачыце, як пшчотна і цёпла будуць свяціцца назаўтра жончыны вочы, як рупліва будзе прасваць яна вашу сарочку (барані божа, каб хоць ні адной зморшчынкі), як не будзе ведаць, чым смачней вас пакарміць, нецярпліва чакаць вас з работы!

О, каб вы ўсё гэта ведалі! Каб вы хацелі гэта ведаць!..

...Вера Васільеўна Харытонава — самая «цяжкая» з усіх маіх новых знаёмых. Яна, можна сказаць, катэгарычна мне забараніла: «І не думайце і не смейце пісаць пра мяне і маю сям'ю». І я... абяцала. Не буду нічога пісаць, толькі скажу, што Вера Васільеўна адносіцца да старэйшай «гвардыі» афіцэраў.

Жонка афіцэра М. І. Рыжычкава (злева) праводзіць заняткі на курсах крою і шыцця.

скіх жонак, да ліку тых актывістак і прапагандыстак, у якіх вельмі карысна было-б павучыцца не толькі «маладой гвардыі» жонак, а і вельмі многім агітатарам і прапагандыстам, не-жанчынам..

Стаўшы жонкай афіцэра яшчэ ў 1925 годзе, Вера Васільеўна аб'ездзіла са сваім мужам поўсвета. Дзе толькі ні даводзілася жыць, у якіх толькі ўмовах ні працаваць! Медсястра па прафесіі, Вера Васільеўна працавала і ў бальніцах — гарадскіх і сельскіх, і ў шпіталях, і разам з тым ніколі не пакідала грамадскай працы.

Веры Васільеўне ўжо 52 гады. Апошні час пачалі падводзіць ногі. Але што ногі, калі галава і сэрца, не звыклыя да спакою, загадваюць: «Не садзіся! Не спыняйся! Працы многа. Адпачываць рана!»

І вось пасля аднаго даволі бурнага пасяджэння ў палітадзеле, калі Вера Васільеўна нямала сказала горкай праўды і начальству і тым, хто не павінен забываць аб працы сярод жонак афіцэраў, яна не магла заснуць узапар некалькі начэй.

«Крытыкаваць я крытыкавала, а вось калі мне прапанавалі стаць пазаштатным інструктарам, дык сама спаслалася на хворыя ногі, у кусты схавалася»...

Не вытрымаўшы гэтай кары, нарэшце, пазваніла ў палітадзел: «Перадумала, таварышы, прашуся сама: вазьміце на працу»...

У Веры Васільеўны — муж палкоўнік, ужо ў адстаўцы, і сыны: Глеб — інжынер і Жэня — студэнт Гомельскага інстытута чыгуначных інжынераў.

Пра сыноў гаварылася, бадай, больш, чым пра ўсё астатняе... Але я дала «прысягу» нічога не пісаць пра «хлопчыкаў», каб «насоў не задзіралі»... Нічога не буду пісаць пра іх. Яны чужоўныя хлопцы і сыны! Хоць сама Вера Васільеўна пра гэта і не гаварыла...

Добра пісаць (або нават і маўчаць) пра чужоўных сыноў, пра нястомных у сваіх клопатах і любві матак, пра верных спадарожніц у жыцці — жонак!

Радзіма — дзеці

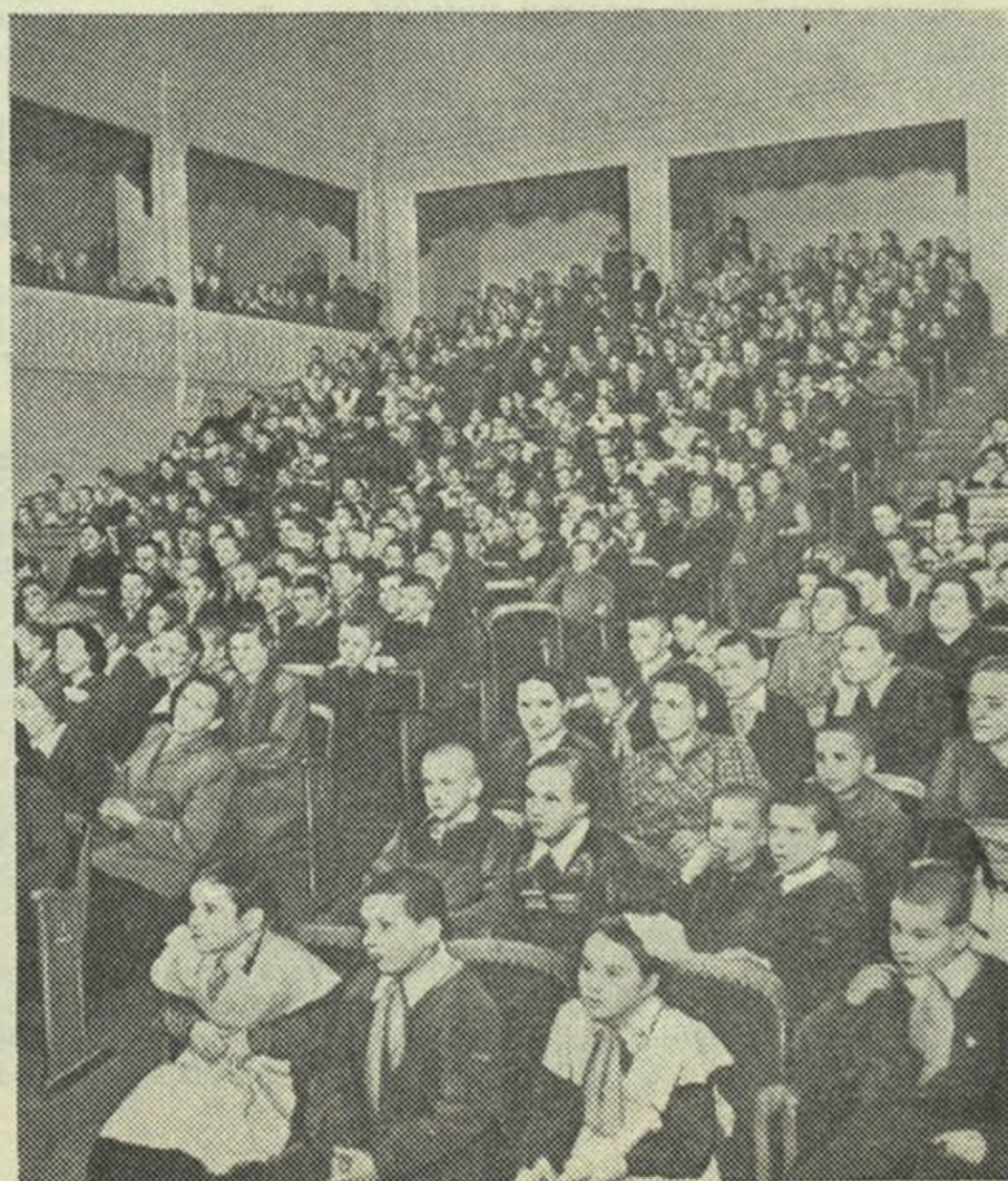
Не толькі ў школе і сям'і выходзяць нашы дзеці. Для іх створана шмат розных пазашкольных устаноў. У Мінску працуе Палац піонераў, дзе пад кіраўніцтвам спрактыкаваных педагогаў хлопчыкі і дзяўчынкі займаюцца справай па свайму выбару. У рэспубліцы — 51 дом піонераў. У Барысаве і Оршы працуюць станцыі юных тэхнікаў. У гарадах і раёнах створана 12 станцый юных натуралістаў. Тут каля 3 500 дзяцей набываюць практычныя навыкі па садоўніцтву, пчалярству, паляводству, гародніцтву.

Совецкая дзяржава клапаціцца аб разумным адпачынку дзетвары.

Для маленькіх глядачоў створаны Беларускі дзяржаўны тэатр лялек. Нядаўна ўрад парадаваў дзяцей адкрыццём Беларускага рэспубліканскага тэатра юнага глядача. У яго рэпертуары: «Як гартавалася сталь», «Горад майстроў», «Каханне Ані Бярозка», «Дзімка-невідзімка». Шмат спектакляў даюць дзецям тэатр оперы і балету, тэатр імя Я. Купалы, Рускі драматычны тэатр. Дзіцячыя кінатэатры працуюць у Мінску і Брэсце, будуцца ў Гомелі і Магілёве.

Мінулым летам для маленькіх мінчан была адкрыта дзіцячая чыгунка.

На здымку: у глядзельнай залі Беларускага рэспубліканскага тэатра юнага глядача. Фото М. Мінковіча.

ЯРКА афарбаваны аўтобус, шоргаючы шынамі па гладкім асфальце, выходзіць на ўскраіну Бабруйска. Ззаду — каменны гарадскія будынкі, натоўпы людзей на тратуарах, а наперадзе — маляўнічая сельская мясцовасць. За будынкамі — шырокія калгасныя палі: зелянеюць азімыя, чарнеюць толькі што ўзараныя масівы пад яравыя. Тут добра, прывольна, па-веснавому радуецца сэрца.

Аўтобус на хвіліну спыняецца. З яго выходзіць моладзь з партфелямі і кнігамі ў руках. Адрозніваецца жанчына сярэдніх год. Праз плячо ў яе звісаюць два пустыя кошыкі. Ганарыстая, самазадаволеная, яна ідзе за маладымі людзьмі па вузкай сельскай вулачцы, абгароджанай нізкімі плятнямі, увенчанай першай веснавой зелянінай. Гэта — калгасніца Рамашэўская. Але ці можна назваць яе калгасніцай? У калгасе яна не працуе і толькі прыкрываецца пачэсным званнем. Рамашэўская з года ў год гандлюе: вясной прадае цыбулю, радыску, летам — бульбу-скораспелку, гуркі, памідоры, пад восень — моркву і інш. Заўсёды свежую капейку мае. Гандлюе не толькі ў сваім горадзе. Летась нават у Рыгу выязджала.

У праўленні нам падрабязна расказалі пра Рамашэўскую. Але нас цікавіла не толькі яна. У гэтым прыгарадным калгасе ёсць нямала працавітых жанчын, вартых таго, каб расказаць аб іх у друку.

Яшчэ ў райкоме партыі нам назвалі імя даяркі, якая дабілася высокіх удаў. З шырокіх вокан праўлення добра відаць малочна-таварную ферму, дзе працуе Аляксандра Макараўна Казакова. Але большая частка жывёлы знаходзіцца не тут, а бліжэй да Бярэзіны.

— Гаспадарка ў нас значна ўздужала, — гаворыць старшыня калгаса Фёдар Нікіфаравіч Шаравараў, — але з дысцыплінай пакуль не ладна...

Старшыні, як і многім членам арцелі, не падабаецца, што некаторыя жанчыны выкручваюцца ад работы, адседжваюцца за спіной мужоў. Побач з Рамашэўскай называюцца імёны Лебедзевай, Рычагі.

— Абмяркуем на агульным сходзе! — заключае старшыня.

— Даўно-б пара! — падтрымлівае старшыню малады брыгадзір. — Няхай глянуць на Казакову. Хіба ў яе сілы больш, чым у гэтых гандляраў?

У прыгарадным КАЛГАСЕ

— Дык гэта-ж жонка намесніка старшыні! — адзваецца нехта з кутка.

— Ну і што з таго?

— А нічога! Я і кажу: працавітая жанчына. Другая на яе месцы паню з сябе корчыла-б!..

У 1953 годзе калгас набыў цэлак-кастрамічак. За ім глядзела даярка Кацярына Сахар. Цёлкі падраслі, далі прыплод. Але спрактыкаваная даярка захварэла. Патрэбна была замена. Старшыня апытаў жанчын, не занятых на рабоце ў брыгадах. Паспрабаваў угаварыць і Рамашэўскую.

— Гэта я павінна стаць даяркай? — здзівілася тая.

— А чаму-б не стаць? Вы член нашага калгаса і прытым нідзе не працуеце...

— Ну і што-ж? За мяне муж працуе!

І вось тады прыйшла ў праўленне Казакова.

— Прызначце мяне! — заявіла яна.

СВОЙ ХЛЕБ

Паўлюк ПРАНУЗА

Са слязінкай маці смуткавала:

— Пажыла-б, дачушка, лепш са мной, Ведама, сярпа ты не трымала, Будзеш у калгасе радавой.

І ад слоў такіх крыху дзяўчыну Прабіраў сумнення халадок,
Ды яна бадзёра: — Не загіну,
І навошта мне такі папрок!..

Тыдзень пражыла — без працы тужыць.

— Ці-ж вуглы мне дома сцерагчы! — Асцярожна запытала мужа.

— Што-ж! Магу табе дапамагчы.

Можа-б, зазірнула на праполку!

Забівае ячмяні асот...

Вера прачынаецца на золку

І сяброў чакае ля варот.

Ёй прыемна чуць было, вядома,
Што казалі жыхары сяла:

— Паглядзіце, жонка агранома,
Гарадская, на палі пайшла...

Восень ў хмары захавала неба.

Сее дожджык. Туманы. Імгла.

Вера са свайго заробку хлеба

Першы раз за ўсё жыццё спякла.

Адрозне з гонарам акраец,

Бохан парай дыша на сталі,

Ён ляжыць, скарынкай жоўтай ззяе,

Аж на сэрцы ад яго святлей.

Старшыня зірнуў дапытліва:

— А з дзецьмі як? У цябе-ж іх пяцёра, адно другога менш.

— Дзеці не толькі ў мяне! — запярэчыла Казакова.

Наўрад ці хто думаў тады, што гэтая худзенькая шэравокая жанчына —

маці пяцых дзяцей — здолее справіцца з нялёгкімі абавязкамі даяркі. Трэба-ж не толькі даць, а і карміць, чысціць, наогул даглядаць кароў. Старшыні здавалася, што Казакова не зусім падыходзіць на гэтую пасаду, але ён падумаў: «Сама згадзілася, значыць работа ёй падабаецца».

Па-рознаму загаварылі ў арцелі пра гэтае рашэнне. Адны хвалілі ініцыятыву сумленнай жанчыны, другія паставіліся адмоўна. Знайшліся і такія, якія хіхікалі: «Бач, дабрадзеяка, — дзяцей пакінула, да цялят пайшла».

Казакова не звяртала ўвагі на бабскія плёткі і з захапленнем аддалася рабоце. Ледзь золак, яна ўжо на нагах. Зробіць, што трэба па дому — і на ферму. Муж таксама ідзе на світанні. Дома застаецца трынаццацігадовая дачка з малымі. Першыя дні хвалявалася Аляксандра Макараўна. У перапынку — хутчэй да дзяцей. Снеданне рыхтуе, старэйшую дачку ў школу праводзіць. Адночы даярка затрымалася на ферме, а калі прыйшла дамоў, не застала дачку. «Напэўна, пайшла галодная», — занепакоілася яна. Але Тамара стала памочніцай маці: сама згатавала малако, накарміла малодшых сяцёр і брата, арганізавала ім гульні.

З таго часу так і павялося. Пакуль Аляксандра Макараўна занятая ранішнім даеннем, дзяўчынка рыхтуе снеданне, прыбірае пакой. Да прыходу маці дома ўсё ў парадку.

— Раней я вельмі непакоілася, — гаворыць Казакова: — думала, не спраўлюся! Але цяпер бачу, нічога складанага тут няма... На лета дзіцячы сад у калгасе адкрыецца, зусім добра будзе...

Асабліва хвалявалася даярка ў перыяд ацёлаў. Тут глядзець ды глядзець трэба! Усе надзеі на кастрамічак, з якіх праз некалькі год будзе складацца ўвесь калгасны статак. Праўда, калгас развядзіць і буралатвійскую пароду, але перавагу аддае кастрамічкам. Ды яно і зразумела! Пры першым-жа ацёле яны далі куды больш малака, чым іншыя пароды. А адна з кастрамічак, па мянушцы «Перадача», у першы-ж год дала 4800 кілограмаў малака.

Вось чаму ў халады Казакова так непакоілася за цялятак. Асаб-

лівыя клопаты прынесла карова «Вата», якая зацягнула ацёл да канца студзеня. Калі «Вата», нарэшце, ацялілася, даярка так узрадавалася, што зараз-жа пабегла ў праўленне да зоатэхніка:

— Усё! Ацялілася! Ацялілася!.. — радасна паведаміла яна.

У памяшканні маладняка светла, чыста, суха. Пры з'яўленні Аляксандры Макараўны цяляты цягнуцца да яе, нібы разумеючы, што яна для іх зрабіла. А зрабіла яна шмат: кожнае цялё малаком паіла, чысціла, з вачэй не спускала да двухмесячнага ўзросту. Хоць цяляты перайшлі ўжо пад апеку жывёлавода, даярка, праходзячы міма, кожны раз зазірне да сваіх гадаванцаў.

Некаторыя скажуць: «Нічога дзіўнага — звычайны догляд за жывёлай». Яно, вядома, так. Але адну і тую-ж работу можна выконваць па-рознаму. Глянеш на іншую даярку: то адно, то другое ў яе не ладзіцца, ды і сама нервуецца, лае кагосьці, а таго не разумее, што ўсё ад самой залежыць.

Пра Казакову з павагай гавораць калгаснікі: «Любіць сваю справу, узорна спраўляецца».

На гэты год было запланавана атрымаць па 3500 кілограмаў малака ад каровы. Але Аляксандра Макараўна заявіла на сходзе, што яна надоіць па чатыры тысячы. І ўжо зараз свае словы падмацоўвае справай. У сацыялістычным спаборніцтве даярак яна заняла другое месца па рэспубліцы, надаўшы за 6 месяцаў па 2016 кг малака ад кожнай каровы.

Аб стараннай працы Казаковай наглядна сведчыць яе заробатак. У мінулым годзе яна атрымала на працадні 1160 кілограмаў збожжа, столькі-ж кармоў для жывёлы, больш трох тон бульбы, шмат гародніны, каля чатырох тысяч рублёў грашыма. А ў якасці дадатковай аплаты 900 кілограмаў малака. Аляксандры Макараўне прысвоена пачэснае званне «Лепшай даяркі вобласці». За дасягнутыя поспехі аблвыканком узнагародзіў яе Ганаровай граматай і выдаў 1000 рублёў прэміі.

— Сядзела-б ты, Аляксандра, дома. Няўжо табе мала таго, што муж зарабляе? — і зараз гавораць ёй жанчыны.

З гэтым Казакова не можа згадзіцца. Яна ўпэўнена, што няма нічога вышэй, чым аддаваць свае веды, сілы і здольнасці на карысць народа. Усім сэрцам адгукаецца яна на заклік партыі развіваць жывёлагадоўлю, змагацца за багацце прадуктаў. Як не падобна яна на Рамашэўскую і іншых ілжэкалгасніц, якія жывуць толькі асабістымі інтарэсамі.

Аляксандр ЛАЗНЯВЫ

Калгас імя Сталіна
Бабруйскага раёна.

У калгасе «Комінтэрн» (Слабадскі сельсовет Магілёўскага раёна) на ўласныя сродкі адкрыты радзільны дом. На здымку: акушэрка Ульяна Сцепанец у калгасніцы Аляксандры Васюковай правярае стан здароўя дзіцяці.

Фото Ч. Мезіна
(Фотахроніка БелТА).

Радзіма — дзецям

У рэспубліцы дзесяць дзіцячых бальніц. Пры кожнай абласной і гарадской бальніцы ёсць дзіцячыя аддзяленні з першакласным медыцынскім абсталяваннем. За здароўем нашай дзетвары сочаць каля тысячы ўрачоў-педыятраў. К канцу пяцігодкі будзе адкрыта сем абласных і 42 раённыя бальніцы з дзіцячымі аддзяленнямі.

Вайна асіраціла многіх дзяцей, і цяпер аб іх цалкам клапаціцца Савецкая дзяржава. У 250 дзіцячых дамах рэспублікі выхоўваецца каля 25 тысяч сірот. У рэспубліцы працуе 21 дом груднога дзіцяці.

Выхаванцы дзіцячага дома выпускаюцца з яго сцен толькі пасля заканчэння сямігадовай школы. Многія-ж працягваюць адукацыю, знаходзячыся па-ранейшаму на ўтрыманні дзяржавы. Гэта вучні рамесных вучылішчаў, школ ФЗН. Дзяржава дапамагае ім цвёрда стаць на ногі, стаць актыўнымі ўдзельнікамі тых вялікіх пераўтварэнняў, якія праводзіць савецкі народ пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі.

Шчырая падзяка

Дарагая рэдакцыя!

Мне хочацца расказаць чытачам «Работніцы і сялянкі» пра сваю вялікую матчыну радасць і падзякаваць людзям, якія яе мне вярнулі.

Тры гады лячыўся мой Геня ў Магілёўскім дзіцячым касцёва-туберкулёзным санаторыі, куды быў прыняты двухгадовым дзіцём. Хіба трэба расказаць, што я перажыла за гэтыя тры гады?.. І толькі цёплыя адносіны ўрачоў, шматлікія прыклады папраўкі чужых дзяцей, якія выпісваліся з санаторыя, надавалі мне сілы, усялялі надзею, што і мой хлопчык у свой час стане на ножкі...

І вось настаў для мяне дзень бязмернай радасці. Я забрала зусім здоровага сына дамоў.

Гені ўжо пяць гадоў. У санаторыі ён навучыўся лічыць да 20, ведае напаміць шмат вершаў, расказвае мне казкі, якія яму там чыталі. Вельмі часта ўспамінае ўрачоў і выхавальнікаў, якія лячылі яго, даглядалі.

Калі я прыехала забіраць Геню, увесь калектыў санаторыя сустрэў мяне так цёпла і шчыра, быццам не яны мне, а я ім зрабіла шмат добрага. Мне растлумачылі, як трэба даглядаць сына дома, які рэжым яму стварыць. З санаторыя нас праводзілі ўсе ўрачы і выхавальнікі. Усе яны жадалі нам абодвум здароўя і шчасця, добрага жыцця...

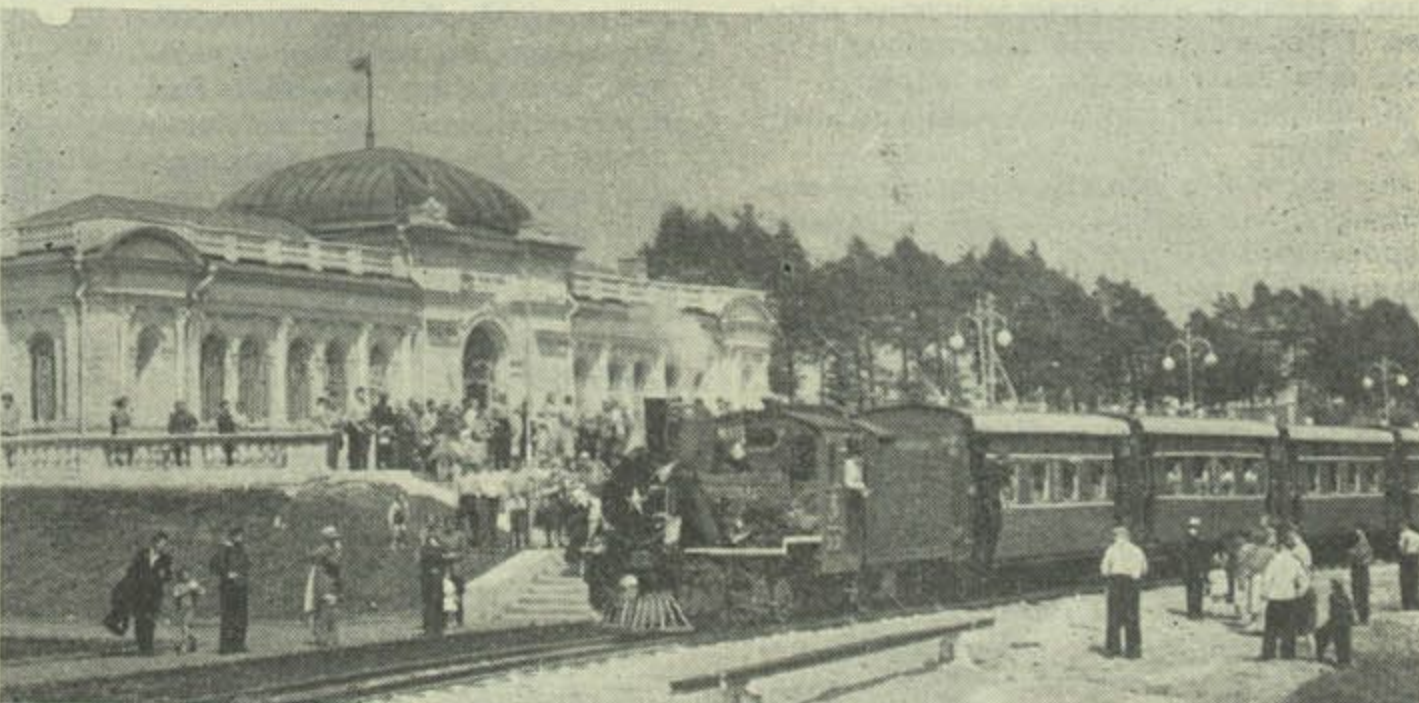
Дык як-жа я — маці сына, якога ўсе гэтыя разумныя, добрыя людзі вярнулі мне здаровым і моцным, — магу стрымацца, не расказаць людзям пра сваю радасць?

Шчырую падзяку прыношу ўрачу Мерыневічу, усім урачам і выхавальнікам, якія змагаліся за здароўе майго сына і адваівалі яго.

Галіна УС

Дзецца сігнал — і ад вакзала Мінскай дзіцячай чыгункі на радасць дзецям адыходзіць поезд.

Фото П. Нікіціна.

Малюнкi А. Кашкурэвіча.

Георгій ПАПОУ

У ГАСЦІНІЦЫ свабодных месц не аказалася, і мне давялося шукаць прыватны прытулак.

Дзяжурная параіла пастукацца ў дом цераз дарогу, у якім жыла тутэйшая настаўніца. Кватэра вялікая, жыве ўдвая іх з дзедам Андрэем, — месца знойдзеца.

Я так і зрабіў, і не пашкадаваў аб гэтым. Гаспадыня аказалася вельмі цікавай жанчынай. Яе муж, лётчык, загінуў на фронце, сама яна была ў партызанах. Пасля вайны вярнулася ў родны горад і вось — настаўнічае...

Асабліва мы сышліся з дзедам Андрэем. На выгляд яму было год пад семдзесят. У яго былі белыя, як снег, валасы, белая барада і спісаны маршчынамі лоб.

Стары здзівіў мяне моцнай памяццю. Ён добра памятаў і японскую вайну, і грамадзянскую, і любіў пагаварыць аб гэтым. Бывала, сядзем вечарком у агародчыку, задымім папяросамі. Дзед сядзіць, сядзіць, нібы прыпамінаючы мінулае, і раптам раскажа што-небудзь такое, што так і просіцца на паперу.

Адзін расказ запамніўся на ўсё жыццё...

Мы сядзелі з дзедам Андрэем у агародчыку, пад старой таполяй, і курылі. Скрозь галіны дрэў відаць былі двухпавярховыя дамы з чарапічнымі дахамі, аблепленыя плюшчом, а побач з імі — новыя, пабудаваныя пасля вайны. Дзьмуў вецер, па небе шпарка беглі нізкія шэрыя хмары.

— Чуеш? — раптам сказаў дзед Андрэй, не кранаючыся з месца.

— Што такое? — не зразумеў я.

— Шуміць — лес шуміць!..

Шчытна да горада падступаў сасновы лес. Вецер пагойдваў сосны, і яны шумелі сумна, працяжна, нібы цягнулі

бяскончую песню. Аднастайны лясны шум мяшаўся з рознымі вячэрнімі гукамі, з крыкам грачоў, што кружылі над горадам, з пляскам ракі і міжволі напамінаў мінулае, напоўзабытае.

— І ў той вечар акурат гэтак шумеў...

— Калі гэта — у той вечар?

Дзед Андрэй адкінуў каўнер кажуха, паварочаўся, уладжваючыся зручней, і пачаў раскаваць.

— Раней і я быў гаспадаром, як ужо ведаеце... А калі пачалася вайна, усё страціў. Дом згарэў, хлеб згарэў, карова згарэла: не было каму выпусціць. Моцна фашысты бамбілі. Ой, моцна! Старая з нявесткай і ўнукамі як схаваліся ў склепе, дык і не выйшлі адтуль. Не давялося і пахаваць. А тут і гэтыя... гітлераўцы прыкацілі... Што рабіць? Пагараваў, пасумаваў і пайшоў, куды вочы глядзяць. З вёскі ў вёску, а час-ад-часу і ў горад завітваў...

Раз хадзіў васьм па гэтых дварах ды па вуліцах і заглянуў да Марыны. Сапраўднае імя ў яе было іншае, але звалі яе ўсе Марынай. Чаму так, дапраўды, не ведаю... Жыла яна вунь там, каля яру. Добра жыла, нічога не скажаш. Домік чысценькі, сцены пабелены, двор падмецены, у садку сцежкі пяском пасыпаны. Заходжу і прашу, значыць, кавалак хлеба. Глянула яна на мяне гэтак строга і крыўдна ды кажа:

— Ты што, бацька, ад дома адбіўся?

— Як гэта, — кажу, — адбіўся?

— А што-ж папрашайнічаеш?

— Э-э, дачка: бяда плача, бяда скача.

— Нядобра, бацька, — паківала галавой Марына. — Ты лепш застаўся-б у мяне.

Ну і застаўся. Жыву, прыглядаюся да Марыны. На выгляд быццам і паважная, характарам цвёрдая, пра мужа часта ўспамінае, дастане яго картачку і любуецца, а прыйдзе вечар, а то і ноччу, глядзіш, яе і след прастыў. Раз, памятаю, да самага ранку дзесьці прападала... Прызнацца, адразу не разумеў яе. З нямецкімі афіцэрамі, думаю, не знаецца, маладых мужыкоў і блізка няма... Куды-ж д'ябал носіць яе? А можа ў партызаны падалася?

Неяк досвіткам Марына вярнулася, захапіла газоўку, узяла картачку — любуецца. А муж яе быў прыгожы. Лётчык-лейтэнант, у форме і з ордэнам. Дзверы ў святліцу былі адчынены. Я ўстаў і кажу:

— Добрая ты баба, Ма-

рына, але дрэннай справай, здаецца, займаешся!

Яна ўсміхнулася, схавала картачку і выйшла да мяне на кухню.

— Што-ж я дрэннага зрабіла?

— Зашмат гуляеш! Ночы хоць і цёмныя, а людзі ўсё бачаць!

— Мне і пагуляць не грэх, — засмялася Марына. — Калі-ж гуляць, як не зараз: мужа дома няма...

— Гэта не па-нашаму, — кажу. — Ён у цябе хто, лётчык? Муж з ворагам змагаецца, а ты...

Марына зноў смяецца:

— Ты, бацька, лепш-бы агарожу правіў. Калі Вася паляцеў, яна яшчэ спраўнай была.

І на гэтым размове канец.

А хутка пачаліся бамбёжкі. Раз уночы гляджу — светла ў доме, быццам сонца вярнулася, і гул чую нейкі.

Прыходзіць Марына і гаворыць:

— Не страшна?

— Не, — кажу. — Чаго баяцца? Яны-ж не нас з табой прыляцелі бамбіцы!

— А калі незнарок і сюды трапіць бомба?

— Ды мне і гэта не страшна. Я пажыў...

— Гэта добра.

— Што — добра?

— Усё. І ночка добрая, і зорачкі на небе ясныя, і тое добра, што ты ў мяне жывеш. Ты, бацька, навучы нашых жанчын, каб ад бамбёжак на гароды хавацца не бегалі. Няхай лепш у яр бягуць, будзе надзейней.

— А хіба яны яшчэ прыляццяць? — пытаю.

— А хто-ж іх ведае! Дарогі ім не заказаны...

І праўда: праз пару дзён нашы яшчэ

раз прыляцелі, потым яшчэ і яшчэ... Фашысты цяпер у яр не бегалі: далекавата ўсё-ж... Выкапалі сабе ямы проста пад вокнамі, а там-сям і каля ганку — выйшаў і хавайся! Затое бабы і дзеці, нават старыя, як я грэшны, ледзь убачаць ракеты — гуртам да яру бягуць. І дзіўна: цяпер у яр ні адна бомба не трапіла. Затое дамы, дзе фашысты жылі, згарэлі дашчэнту, быццам хто падказаў нашым лётчыкам. Бомбы падалі настолькі трапна, што народ толькі дзіву даваўся.

А мы з Марынай жывем спакойненька, нібы бамбёжкі нас не датычаць. Зранку да ночы гаспадаркай заняты:

бульбу выбіраем, агарожу папраўляем, заклеіваем вокны газетамі, бо шыбы павысыпаліся.

Марына-ж мая быццам памаладзела. Стала вясёлай, гаваркой. У нядзелю надзявала новую выштытую сукенку і ішла ў горад. Што яна там рабіла, мне невядома, але хадзіла, відаць, дарма.

Настала восень. Фронт пасунуўся далёка ад нас. Фашысты супакоіліся. Самалётаў зноў панавезлі — страшэнная сіла! І Марына часцей заставалася дома. Бывала, сядзе са мной ля газойкі, кніжку чытае або рукавіцы вяжа для Васі — мужа свайго. Яна ўсё чакала яго. Думала — вось-вось прыляціць... Жылі мы ціха, добра. Я ў Марыны нібы за бацьку, яна мне лепш роднай дачкі. Абодва задаволены... Так, можа, і дачыгнулі-б да прыходу нашых, калі-б не адзін выпадак...

Раз да фашыстаў генерал нейкі прыехаў, высокі, строгі, са шкелцам у воку. І ў нашым доме асталяваўся. Як гэта выйшла, хто ведае! І дом наш няважны, усяго ў два пакоі, а вось прыглянуўся... Ля дома вартавыя ўдзень і ўночы дзяжураць — не падыдзеш, не пад'едзеш.

Нас з Марынай, вядома, прагналі. Прышлося перайсці ў старую хату, якая даўно пуставала. Але нічога, і тут нядрэнна ўладзіліся. Усё вычысцілі, вымылі, прыбралі. Жыць можна! Толькі, гляджу, засумавала Марына. Адразу неяк пахудзела, асунулася. Сядзе, бывала, і думае. Аб чым — адкуль-жа мне ведаць? У кожнага, даражэнькі, свая думка...

Дзед змоўк, зноў прыслухаўся да густога працяжнага шуму сосен.

— Ну, а далей што? — не сцяпеў я.

— Далей? — дзед Андрэй задуманна глянуў на мяне. — А далей, даражэнькі, выйшла такая гісторыя. Марына ў кухаркі да генерала ўладзілася. Ну, падлогу мыла, бульбу чысціла, дровы цягала... У падранай сукенцы, у чорнай хустцы, у старых ботах ходзіць, бывала, па дварэ, па гародзе маўклівая, сумная. Пад вечар да мяне на хвілінку забяжыць, на васіну картачку гляне — і ні слова. Я ўжо і пра японскую вайну пачынаў ёй расказваць, і пра Чапаева — не дапамагала. Адночы яна мяне зусім здзівіла. Прыходзіць і кажа:

— Ты, бацька, пайшоў-бы куды-небудзь.

— Гэта чаму-ж?

дзіла. Я ў яр спусціўся і чакаю, калі ракеты пагаснуць. І зноў мне дзіўна стала: не паспеў генерал на новым месцы абжыцца, як самалёты тут як тут!..

Калі я выбраўся з яру і кінуўся да хаты, бачу: дом наш разляцеўся па бярэню. Каля плятня генерал нямецкі забіты, побач салдаты ляжаць мёртвыя... Машыны гараць, куры кудахчуць... А дзе-ж Марына? Я туды, я сюды... Куды, думаю, прапала? Няўжо ў доме загінула? Так-сяк споўз у склеп, які абваліўся ад бамбёжкі, і раптам чую:

— Вася, Вася... Нашу хату бамбі, нашу хату... Яны тут, у святліцы...

Мяне аж мароз па скуры прабраў. Падпаўзаю да яе і кажу:

— Ты што — з глузду з'ехала? Самалётаў даўно няма. Уцякайма хутчэй, пакуль не схпілі...

А Марына ляжыць на саломе — страшная, валасы растрапаны і крычыць усё ў трубку:

— Вася, Вася...

Дык вось дзе яна прападала начамі...

Бачу: справа надобная. Закапаў трубку разам з апаратам, што радыёперадатчыкам завецца, закідаў саломой і цэглай, а Марыну выцягнуў са склепа.

У тую-ж ноч мы пайшлі да партызанаў. Лес шумеў, а Марыне ўсё здавалася, што нашы самалёты ляцяць...

Дзед змоўк, і цыгарка яго пагасла.

На ганак выйшла сама гаспадыня. Пастаяла, прыслухалася да шуму сосен і ціха заўважыла:

— Надта-ж вы засядзеліся, грамадзяне! Час вячэраць!

— Зараз ідзем, — адгукнуўся дзед Андрэй.

Калі Марына пайшла, ён крыху падумаў і дадаў:

— Дык вось яна якая!..

— А дзе-ж яна зараз? — спытаў я.

— Як дзе? — паціснуў дзед плячыма, нібы дзівячыся маёй някемнасці, і павёў позіркам на гаспадыню.

Яна стаяла, скрыжаваўшы на грудзях рукі, і глядзела кудысьці ўдалеч, міма зарослых плюшчом дамоў, быць можа, на тыя лёгкія хмаркі, што яшчэ несліся па небе. З ваеннага аэрадрома, які пачынаўся за гарадамі, даятаў гул машын. У паветра адзін за другім узляталі, нібы ластаўкі, рэактыўныя знішчальнікі...

Крыху прыжмурыўшыся, Марына сачыла за хуткімі машынамі, і твар яе ў гэты час быў строгі, прыгожы, задуманы. Аб чым яна думала, цяжка сказаць. Мусіць, дзед Андрэй меў рацыю: у кожнага думка свая...

ДАЧКА БАТРАКА

ЖЫЦЦЁ Мар'і Грабёнка, як і многіх яе аднагодак, пачало складацца пры панскай Польшчы беспрасветна. Яе бацька, Франц Грабёнка, не меў сваёй зямлі і цяжка працаваў у маёнтку Сялявічы. Калі ён заўчасна памёр, старэйшай яго дачцэ, Мар'і, споўнілася восем год. Праз тры гады ад непасільнай працы захварэла і памерла маці. Меншых дзяцей забралі сваякі, а Мар'я з адзінаццаці год пайшла найміткай да кулакоў. Сем год бадзялася па чужых людзях, не смеючы і марыць аб вучобе. Так і засталася непісьменнай.

Калі савецкая ўлада адкрыла працоўным Заходняй Беларусі дарогу да светлага жыцця, Мар'я задумала паступіць на чыгунку. Яна звярнулася ў сельсовет, і там ёй напісалі заяву.

Упершыню ў жыцці Мар'я села ў вагон прыгараднага пезда і прыехала ў Баранавічы. Яе залічылі правадніцай вагонаў. Дапытлівы розум, стараннасць, настойлівасць дапамаглі ёй добра здаць іспыты па сігналізацыі і правілах тэхнічнай эксплуатацыі. Неўзабаве яе прызначылі брыгадзірам пезда, а ў сакавіку 1941 года — дзяжурнай па вакзалу.

З прыходам фашысцкіх захопнікаў яна выехала ў тыл краіны. Калі ў горадзе Чкалаве арганізоўваўся ваенна-санітарны пезд, Мар'я першай папрасілася ўзяць яе за правадніцу. З лініі фронту яна адвозіла раненых у Таш-

кент, Ерэван, Сочы. Па дарозе яна перажывала жах бамбардыровак, бачыла чалавечыя ахвяры, зруйнаваныя гарады і прамысловыя цэнтры сваёй Радзімы. Нянавісць да ворагаў, якія тапталі савецкую зямлю, яшчэ больш умацоўвала сілы. Пабывала Мар'я ў Кенігсбергу, у Варшаве. А калі вайна скончылася, ёй захацелася вярнуцца ў родныя месцы.

У Баранавічах яе адразу прызначылі начальнікам пасажырскага пезда, а з 1947 года — дзяжурнай па вакзалу. Яе выбіраюць дэпутатам гарадскога Савета, засядацелю народнага суда.

Мар'я добра зразумела заклік Комуністычнай партыі і Савецкага ўрада аб усеагульнай сярэдняй адукацыі і пачала ўпарта вучыцца ў школе рабочай моладзі. Яна добра ведае сваю справу, дабілася зладжанасці ў рабоце. Яе змена датэрмінова выканала план 1955 года — к Дню Савецкай Канстытуцыі.

Доўгі час Мар'я Грабёнка марыла ўступіць у рады Комуністычнай партыі. Яна разумела, што дзверы партыі адчынены толькі для дастойных. Нястомна працуючы на вытворчасці, яна ўвесь час павышала свае веды.

Калі яе прымалі ў рады партыі, яна сказала:

— Цяпер я буду працаваць і вучыцца яшчэ лепш, каб апраўдаць высокае званне комуніста. Толькі Комуністычная партыя стварыла ўмовы, пры якіх я, у

мінулым непісьменная дачка батрака, стала камандзірам на чыгуначным транспарце.

Калектыў вакзала рыхтуецца да летніх пасажырскіх перавозак, размеры якіх значна ўзрастуць супроць мінулага года. Пасажырам трэба стварыць найлепшыя ўмовы, каб на паездкі яны трацілі мінімум часу; ператварыць вакзалы ў самыя прыгожыя і добраўпарадкаваныя будынкі ў гарадах.

У дагаворы на соцыялістычнае спаборніцтва з калектывам вакзала станцыі Гомель сярод упунаважаных стаіць і подпіс лепшай дзяжурнай па вакзалу — комуністкі Грабёнка.

Зараз у Мар'і Францаўны шмат клопатаў і па дому і па грамадскай рабоце: трэба ўдзяліць больш увагі Славіку, які павінен перайсці ў трэці клас, ды і самой падрыхтавацца да пераводных іспытаў у сёмы клас; як члену рэдкалегіі насценнай газеты трэба своечасова сабраць матэрыялы. І на пытанне: «Ці не цяжка?» — яна адказвае: «Цяжка было, калі няньчыла кулацкіх дзяцей і выконвала ўсе гаспадарчыя работы, калі адпачыць па-сапраўднаму не было часу. А цяжкасці для сябе — толькі радасць і гонар. Я вырашыла атрымаць сярэдняю адукацыю і гэтага даб'юся».

Я. БЛАШЭНКА,

нам. начальніка вакзала
Баранавічы — Палескія.

СТАРЭЙШЫ ІЛЬНАВОД БЕЛАРУСІ

СЕЛЕТНЯЯ вясною спаўняецца дзесяць год работы ў калгаснай вытворчасці старэйшага ільнавода рэспублікі, Героя Соцыялістычнай Працы Праскоўі Лазараўны Калолы.

...Вырошчваць лён Праскоўя Лазараўна пачала ў 1947 годзе, з моманту арганізацыі калгаса «Большэвік» Любчанскага раёна. Самаадданая праца, правільная агратэхніка далі добрыя вынікі: ужо ў 1948 годзе звяно вырастала на плошчы ў 2,2 гектара па 9,5 ц насення і па 10,7 ц валакна лёну з кожнага гектара. Урад высока ацаніў працу калгасніц: Праскоўі Лазараўне прысвоіў званне Героя Соцыялістычнай Працы, а членаў звяна ўзнагародзіў ордэнамі і медалямі.

Знатная звеннявая з года ў год дабівалася высокіх ураджаяў лёну і не скрывала свой вопыт. У тыя гады маладыя калгасы Заходняй Беларусі амаль не сеялі лёну. Многія хлебарабы не верылі, што на вялікіх плошчах можна вырошчваць высокія ўраджаі гэтай культуры. Праскоўя Лазараўна стала сапраўдным піонерам развядзення беларускага шоўку. Яна выязджала ў суседнія калгасы,

каб перадаць свой вопыт маладым звеннявым, дапамагчы ў арганізацыі працы.

Пасля аб'яднання калгасаў «Большэвік» і імя Леніна тав. Калолу выбралі намеснікам старшыні праўлення. І тут яна ўдзяляе шмат увагі ільнаводству. Не выпадкова калгас атрымлівае вышэйшыя ў Любчанскім раёне ўраджаі лёну.

Калі ў 1953 годзе пасеяны на 127 гектарах лён даў калгасу 2 080 тысяч рублёў прыбытку, то ў 1955 годзе з плошчы ў 140 гектараў калгас здаў дзяржаве ільнонасення і валакна на 5 063 тысячы рублёў. Кожны гектар прынес 36 тысяч рублёў прыбытку!

За апошнія гады ў калгасе вырасла шмат насядоўнікаў Праскоўі Лазараўны: звенні Мар'і Першукевіч, Сцепаніды Тур, Вольгі Карповіч, Вольгі Коршун штогод атрымліваюць з гектара па 7—8 ц ільнонасення і па 8—9 ц валакна.

Хоць Праскоўі Лазараўне ўжо больш 60 год, яна — актыўны прапагандыст свайго вопыту і вопыту маладых майстроў ільнаводства Любчаншчыны сярод хлебарабаў Беларусі і суседніх рэспублік. Старэйшы ільнавод вядзе актыўную перапіску са звеннямі калгасаў Літвы, Латвіі, Калінінскай, Кастрамскай і іншых абласцей.

Тэкст і фото А. Перахода.

Наша агульная справа

УЗНАЁМАЙ работніцы камвольнага камбіната мы пацікавіліся, як працуе іх сталовая.

— А я туды не хаджу. Ды і вы наўрад ці дабярэцеся, — сказала яна. — Каб падысці да нашай сталовай, патрэбны высокія гумавыя боты.

Былі пагодлівыя сухія дні, і гэтая заўвага здавалася жартам. Аднак аказалася, што дзяўчына мела рацыю: некалькі соцень крокаў да сталовай давялося шлёпаць па гразі ледзь не па калена. Ухітрыўся-ж нехта пабудаваць гэты барак у самай нізіне, куды ўвесну і ўвосень хоць на лодках плыві. Такая-ж непразная гразь на падыходах да канторы Упраўлення начальніка работ 917, да інтэрнатаў рабочых. Дзіву даешся, як кіраўнікі Упраўлення могуць з ёю мірыцца.

Не менш цяжкае ўражанне пакідае і ўнутраны выгляд сталовай. На кухні цесната, сцены чорныя, сырыя. Прадукты апрацоўваюцца ўсе разам. А сталовая абслугоўвае два вялікія калектывы: камвольнага камбіната і будаўнікоў. Між іншым, камбінатэўцы і не лічаць яе сваёю.

— У нас няма сталовай, — гаворыць старшыня фабкома тав. Чэмірысава. — Хутка адчынім сваю вялікую, прасторную сталовую.

На камбінате-ж нам расказалі, што гэтая «вялікая, прасторная сталовая» фактычна пабудавана ўжо больш двух год таму назад, але яе занялі пад інтэрнат. Калі-ж вакол загаварылі аб неабходнасці палепшыць грамадскае харчаванне, кіраўнікі камбіната заварушыліся: намерзілі адкрыць новую сталовую к 1 мая. Аднак тэрмін гэты яўна сарваўся. Тав. Эпштэйн — намеснік дырэктара па гаспадарчай частцы — вінаваціць ва ўсім будаўнікоў, а тав. Сарокін — начальнік УНР — вінаваціць камбінат, які не паклапаціўся поўнаасцю аслабання памяшканне ад жыхароў. Час праходзіць у спрэчках, а воз і зараз там...

Як-жа камбінатэўцы і будаўнікі харчуюцца? У сталовую ходзіць нязначная колькасць рабочых. Брыгадзір маляроў тав. Гурская тлумачыць:

— У нас увялі самаабслугоўванне і супакоіліся. А мы, як і раней, выходзім часам са сталовай не паабедкаўшы. Поўгадзіны пастаім за талонамі, хвілін дзесяць каля раздаткі, а там і часу паесці не застаецца.

Загадчык сталовай тав. Кашкан не паклапаціўся аб папярэднім продажы талонаў. Няўжо і гэтага цяжка дабіцца старшынёй фабкома і будкома? У цэхах не могуць знайсці месца і для буфетаў.

Не дайшла, як відаць, пастанова партыі і ўрада да свядомасці кіраўнікоў камбіната. Яны па-сапраўднаму не клапацяцца аб палепшанні быту рабочых, у пераважнай большасці — жанчын. Дарэчы кажучы, і памяшканне дзіцячых ясляў на камбінате выкарыстоўваецца не па прызначэнню.

Лепш пастаўлена справа там, дзе кіраўнікі сур'ёзна падышлі да пастановаў аб грамадскім харчаванні. Рабочых тонкасуконнага камбіната абслугоўвае сталовая № 10. Яе не раз крытыкавалі, і за апошні час справа значна палепшылася. За 10—15 хвілін тут можна паабедкаць. Талоны загадзя прадаюцца па цэхах. Для зручнасці абслугоўвання і эканоміі часу на сталах ляжыць нарэзаны хлеб. Стравы, акрамя кухара, раздаюць яго памочнікі. Меню стала рознастайней. На кухні, разам з мяснымі і рыбнымі, з'явіліся малочныя стравы. Малочныя прадукты ёсць і ў буфете.

— Метад самаабслугоўвання, — расказвае загадчыца сталовай тав. Раманава, — добры тым, што, акрамя эканоміі часу і сродкаў, узмацняе адказ-

У сталовай № 57 працуе буфет без прадаўца. На здымку: (злева направа) ўчотчыца Лілія Мураўёва, бухгалтар Ніна Ізотава і вучаніца Лена Кавалёва выбіраюць закускі ў буфете без прадаўца.

насць за якасць прадукцыі. Раней нараканні не даходзілі непасрэдна да кухара. А зараз ён твар у твар сустракаецца са спажыўцом. І калі ўжо ёсць скаргі, то ён першы выслухоўвае.

Вядома, яшчэ няма недахопаў і ў гэтай сталовай, але адчуваецца, што тут з душой узяліся за іх выкараненне.

... У добрым двухпавярховым доме па Сталінградскай вуліцы знаходзіцца рабочая сталовая № 57. На кухні ўсе работы поўнаасцю механізаваны. У залах светла, прасторна, утульна. З лістапада асноўная зала перайшла на самаабслугоўванне. Працуе буфет без прадаўца. Пра гэтую сталовую пісалі ў друку, здымалі для кінохронікі. Сюды для пераймання метадаў работы прыходзяць работнікі грамадскага харчавання. Нажаль, ствараецца ўражанне, што, прызвычаіўшыся да пахвал, работнікі сталовай перасталі заўважаць недахопы.

Дзве студэнткі інстытута механізацыі, пастаянныя наведвальніцы сталовай, скардзяцца:

— Амаль штодня даводзіцца нам есці аднолькавыя стравы.

Загадчык сталовай тав. Ацясаў тлумачыць, што асноўная ўвага ўдзяляецца рабочым завода, якія абедуюць заўсёды раней. Але чаму-ж нельга ўлічыць запатрабаванняў усіх кліентаў? Добрая слава абавязвае! Камфорт і зручнасць абслугоўвання закліканы дапоўніць смачнае снеданне, абед і вячэру. Незразумела, чаму такая добраўпарадкаваная сталовая яшчэ не заваявала прызнання, не выконвае план, абеды на дом адпускае адзінкамі.

Пра водпуск абедоў на дом хочацца сказаць асобна. Па-сур'ёзнаму ў Мінску за гэта яшчэ не ўзяліся. І фабрыка-кухня, і іншыя сталовыя адпускаюць мала абедоў на дом. Першапрычына — тэрытарыяльнае размяшчэнне сталовых. Большасць жанчын не можа дабрацца да сталовай. У такіх раёнах горада, як Лагойскі тракт, Пушкінскі пасёлак, Старажоўка, зусім няма сталовых. А за край свету не пойдзеш...

Міністэрства гандлю БССР павінна зацікавіцца вопытам тых гарадоў, дзе абеды дастаўляюцца на дом. Няхай гэта дасца нялёгка, але затое прынясе вялікі эффект у палепшанні быту жанчын.

Прайшло каля двух месяцаў з часу апублікавання пастановаў Цэнтральнага Камітэта КПСС і Савета Міністраў СССР «Аб мерапрыемствах па палепшанню работы прадпрыемстваў грамадскага харчавання». Кожны, хто ўдумваўся ў гэты дакумент, разумее, што гутарка ідзе аб вельмі важным пытанні, якое датычыць самых шырокіх слаёў насельніцтва. Бліжэй за ўсё гэта датычыць жанчын. Не будзем-жа стаяць у баку. Усімі сіламі дапаможам развіццю і палепшанню грамадскага харчавання!

М. ВЛАДЗІМІРАВА.

На Брэстчыне добра ведаюць калгас Імя Варашылава Ленінскага раёна. Калгас літаральна ўзняўся з попелу. Акупанты спалілі і разграбілі тут усе вёскі. Забілі і закатавалі каля паўтары тысячы чалавек. Тады на абарону насельніцтва выступілі партызаны Пінскага злучэння, якім камандаваў Васіль Захаравіч Корж.

Вось яна — былая партызанская дарога, па якой не раз спяшаліся адважныя партызаны на дапамогу сваім сёстрам і братам. Беластвольныя бярозы шмат бачылі на сваім вяку і шумяць лісцем, нібы ўспамінаюць мінулыя дні... [Здымак уверх].

Мінула вайна. Адбудаваліся людзі. Адраділася вёска Чэланец [здымак у цэнтры]. Звыш 700 новых дамоў, кветнікі, шырокія зялёныя вуліцы — вось сапраўднае аблічча калгаса Імя Варашылава.

Эканоміка калгаса няўхільна ідзе ўгару. Двухмільённы прыбытак за мінулы год дазваляе весці вялікае будаўніцтва. Калгас мае сваю электрастанцыю, лесапілку, млын, клуб, доб-

На ўздыме

рыя жывёлагадоўчыя будынкі. На другім здымку справа — зала электрастанцыі.

Калгас з дапамогай Жыткавіцкай і Лунінецкай МТС асвойвае землі, асушае балоты. У выніку ворныя землі павялічыліся на 400 гектараў. Сёлета будзе яшчэ асвоена пяцьсот гекта-

раў. На асвоеных землях добра растуць каноплі. Калгас штогод засявае каноплямі больш ста гектараў, збіраючы высокі ўраджай. Сёлета варашылаўцы засеюць каноплямі 400 гектараў.

Шмат у калгасе перадавых канопляводак. Сярод іх першае месца па

праву займае Зінаіда Іванаўна Пацко [здымак у авале].

Рост калгаса тлумачыцца высокай працоўнай дысцыплінай членаў арцэлі, іх самаададанай працай і, вядома, правільным, умелым кіраўніцтвам з боку старшыні калгаса Васілія Захаравіча Коржа — былога адважнага камандзіра партызанскага злучэння, Героя Савецкага Саюза, дэпутата Вярхоўнага Савета БССР. Калгаснікі глыбока паважаюць яго за сумленнасць

і прастату, за ўменне дабіцца пастаўленай мэты. [Здымак злева ўнізе].

На фермах калгаса 1400 галоў буйнай рагатай жывёлы, шмат свіней, авечак. На здымку ўнізе: каровы перад выганам на пашу. А на здымку вышэй можна ўбачыць лепшых даярак калгаса, якія змагаюцца за высокую надой малака. Злева направа: Е. Сянюк, Г. Данілевіч, М. Чапановіч і Т. Сянюк.

Куды ні глянеш — ва ўсім бачыш навізну. Вось па вуліцы вёскі праімчалася машына. Вось участковы аграном праехаў на матацыкле. Вось з вокан калгаснага дома льецца музыка: гаспадары па радыё слухаюць канцэрт з Масквы.

Быў час, калі вёска не мела школы, калі за ўрачом ездзілі амаль не ў Пінск. Зараз калгаснікі лечацца ў Харастойскай сельскай бальніцы, гаспадаркай якой загадвае Сцяпан Захаравіч Корж. У часе вайны ён з усяй сям'ёй знаходзіўся ў партызанскім атрадзе і адважна змагаўся з ворагам. На здымку [справа ўверх] С. З. Корж ва дварэ бальніцы, побач з ім былая партызанка. зараз

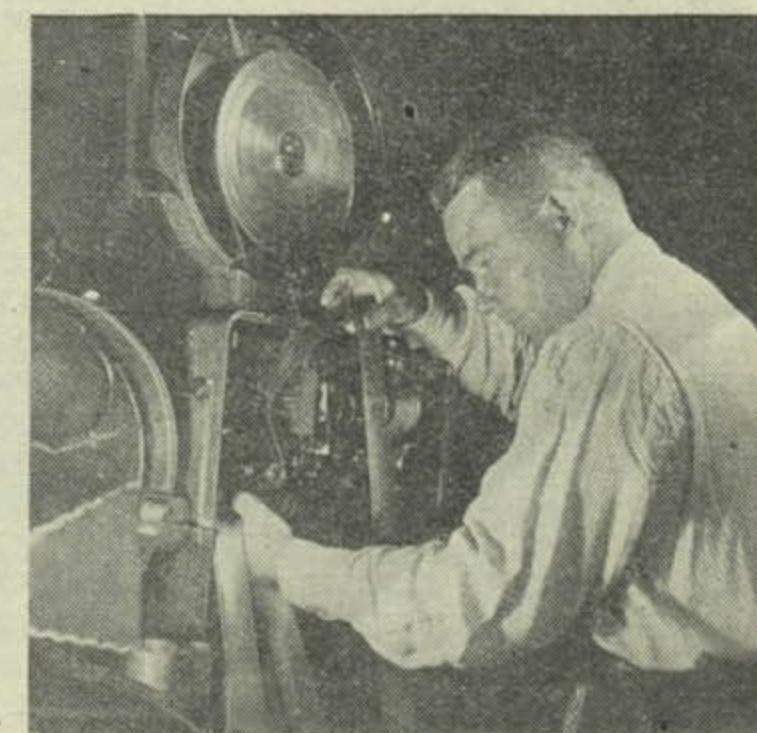
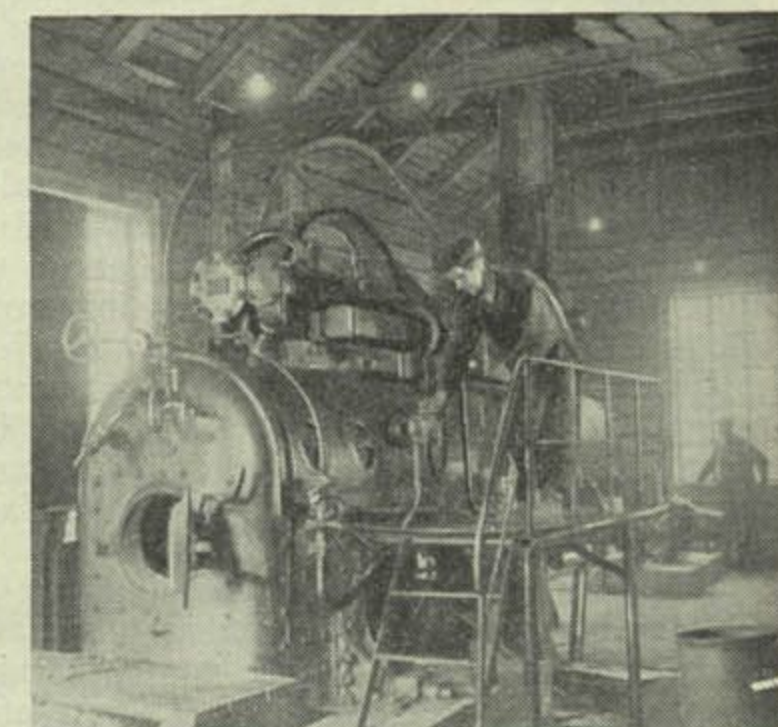
акушэрка гэтай бальніцы Ганна Якаўлеўна Патокіна.

У Мікашэвічах ёсць добры клуб, дзе старшым кіномеханікам працуе Іван Канапацкі, узнагароджаны за баявыя справы двума ордэнамі і медалем. Калі пачалася вайна, яму было 18 год. Ён выконваў баявыя заданні партызан, удзельнічаў ва ўзрыве кінотэатра, напоўненага фашыстамі.

На здымку [справа ўнізе]: І. Канапацкі дэманструе кінофільм.

Новым, цікавым жыццём жывуць члены калгаса Імя Варашылава, прымнажаючы сваёй працай яго багацце і славу.

Фото М. Ананьіна

Расце міжнародны аўтарытэт Совецкага Саюза

3 АРАЗ, як ніколі, вялікі і моцны міжнародны аўтарытэт нашай Радзімы. Найглыбейшую павагу і пашану ва ўсім свеце заслужылі стваральная дзейнасць совецкага народа, які будзе камуністычнае грамадства, сапраўды міралюбівая знешняя палітыка Совецкай дзяржавы. Міралюбівы характар знешняй палітыкі Совецкага Саюза — не выпадковасць. Ён вынікае з самой прыроды сацыялістычнага ладу, з неабходнасці забеспячэння мірнай стваральнай працы совецкага народа для будаўніцтва камунізма.

Міралюбівая знешняя палітыка Совецкай дзяржавы апіраецца на ўсё ўзрастаючую эканамічную магутнасць краіны сацыялізма, яна вызначаецца спакойнай упэўненасцю справядлівасці і неабходнасці абараняемай справы.

Упэўненасць савецкіх людзей у сваёй будучыні заснавана на гіганцкіх маштабах нашых дасягненняў у гаспадарчым і культурным будаўніцтве. Савецкі Саюз мае ўсё неабходнае для ажыццяўлення сваёй галоўнай мэты — будаўніцтва камуністычнага грамадства. А хто ўпэўнены ў сваім будучым, таму не трэба вайна.

Стваральнік першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы рабочых і сялян В. І. Ленін паставіў важнейшыя прынцыпы савецкай знешняй палітыкі, якія заключаецца ў прызнанні магчымасці мірнага суіснавання сацыялістычнай і капіталістычнай сістэм. Гістарычны вопыт наглядна сведчыць аб правільнасці ленінскага палажэння. Такое суіснаванне зусім магчыма, калі ёсць узаемнае імкненне да супрацоўніцтва і захоўваецца прынцып роўнапраўя і неўмяшання ва ўнутраныя справы адзін другога.

Што датычыць Совецкага Саюза, то ён на працягу ўсяго перыяду свайго існавання прытрымліваўся гэтага прынцыпу, адстойваў справу міру. Агульнавядома, што першым актам знешняй палітыкі Совецкай дзяржавы быў Дэкрэт аб міры, напісаны рукой В. І. Леніна. Гістарычны XX з'езд КПСС яшчэ раз пацвердзіў, што Савецкі Саюз будзе нязменна прытрымлівацца гэтага прынцыпу і ў далейшым.

Актыўнае правядзенне Савецкім Саюзам палітыкі барацьбы за мір дало свае вынікі. Мірная ініцыятыва нашай краіны стала адным з самых буйных фактараў, якія аказваюць велізарны ўплыў на ўвесь ход міжнародных падзей. Значную падтрымку і дапамогу мірнай пачынанні Совецкага Саюза знаходзілі і знаходзяць з боку ўсіх міралюбівых краін і ў першую чаргу з боку вялікай Кітайскай Народнай Рэспублікі.

Дзякуючы намаганням усіх міралюбівых дзяржаў і народаў зараз упершыню за пасляваенныя гады ў нааўнасці вядомае аслабленне міжнароднай напружанасці. У выніку працяглых і настойлівых намаганняў Совецкага Саюза, Кітайскай Народнай Рэспублікі, краін народнай дэмакратыі і міралюбівых сіл усяго свету ў 1953 годзе была спынена вайна ў Карэі. Праз год удалося спыніць кровапраліцце ў Інда-Кітаі.

Вялікае значэнне для справы міру і аслаблення міжнароднай напружанасці мела нармалізацыя адносін паміж СССР і Югаславіяй, што з'яўляецца важным крокам у развіцці дружбы і супрацоўніцтва абодвух краін у інтарэсах міру і сацыялізма. Змякчэнню міжнароднай напружанасці ў Еўропе ў значнай ступені садзейнічалі заключэнне дзяржаўнага дагавору з Аўстрыяй, устанавленне дыпламатычных адносін паміж СССР і Германскай Федэральнай Рэспублікай.

У абставінах аслаблення міжнароднай напружанасці аказалася магчымай Жэнеўская нарада кіраўнікоў урадаў чатырох дзяржаў, якая адбылася ў ліпені 1955 года. Гэтая нарада з'явілася сапраўды адной з такіх гістарычных падзей, якія знамянуюць паварот у гісторыі міжнародных адносін, бо на ёй быў пакладзены пачатак устанавленню давер'я паміж дзяржавамі, незалежна ад іх палітычнага і грамадскага ладу, на аснове мірнага суіснавання. Жэнеўская нарада па-

казала жыццёвасць і правільнасць метаду перагавораў паміж краінамі.

У наступны перыяд Савецкі Саюз паслядоўна прытрымліваўся прынцыпаў гэтай нарады, «духу Жэневы». Ён многае зрабіў і робіць для далейшага палепшання адносін паміж вялікімі дзяржавамі. Аб гэтым красамоўна сведчыць паездка таварышаў Н. А. Булганіна і Н. С. Хрушчова ў Англію. Гэтая паездка, якая з'яўляецца місіяй добрай волі, міру і дружбы, бяспрэчна, паслужыць далейшаму паспяховаму развіццю савецка-англійскіх адносін на сяброўскай аснове ў інтарэсах міру ва ўсім свеце.

Савецкі Саюз горача жадае і імкнецца да ўстанавлення добрых, прыязных адносін і з іншымі вялікімі дзяржавамі, у тым ліку і з ЗША.

Вялікія сімпатыі і падтрымку з боку ўсяго перадавога чалавецтва сустракае паслядоўная мірная палітыка Совецкага Саюза ў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, накіраваная на справядлівае вырашэнне асноўных праблем. Прадстаўнікі Совецкага Саюза і іншых дэмакратычных дзяржаў у ААН настойліва адстойваюць дэмакратычныя прынцыпы, на аснове якіх створана гэтая арганізацыя, рашуча змагаюцца супроць тых, хто спрабуе ператварыць ААН у зброю агрэсіі і вайны.

Савецкі ўрад сумесна з іншымі міралюбівымі дзяржавамі патрабуе, каб прадстаўнікі вялікага народнага Кітая занялі сваё законнае месца ў ААН. Гэта з'явіцца неабходнай умовай умацавання ААН, павышэння яе аўтарытэту.

Дзякуючы правільнай і цвёрдай пазіцыі Совецкага ўрада ўдалося вырашыць пытанне аб прыняцці новых 16 дзяржаў у члены ААН. Гэты факт быў з адабраннем успрыняты ва ўсіх кутках зямнога шара.

Дэлегацыя Беларускай ССР нароўні з дэлегацыяй Украінскай ССР аказвае актыўную падтрымку ў ААН пазіцыі Совецкага Саюза.

З выпадку вырашэння пытання аб прыняцці новых членаў у ААН на імя міністра замежных спраў Беларускай ССР К. В. Кісялёва былі атрыманы падзячныя тэлеграмы ад урадаў Пэйлона і Лаоса. У гэтых тэлеграмах выказвалася гарачая ўдзячнасць ураду Беларускай ССР за падтрымку, якая была аказана кандыдатам гэтых краін пры прыняцці іх у члены ААН.

Імкнучыся да вырашэння ў міжнародным плане пытання аб раззбраенні, з якім звязаны жыццёвыя інтарэсы народаў большасці краін, Савецкі Саюз паказвае асабісты прыклад у гэтых адносінах. Агульнавядома, што за апошні час Савецкі Саюз скараціў свае ўзброеныя сілы на 640 тыс. чалавек і адмовіўся добраахвотна ад сваіх ваенных баз — у Порт-Артуры і Паркала-Уд. Цяпер Савецкі Саюз не мае сваіх ваенных баз на тэрыторыі іншых дзяржаў.

Для далейшага палепшання ўзаемаадносін паміж краінамі маюць вялікае значэнне расшырэнне дзелавых і культурных сувязей, устанавленне асабістых кантактаў дзяржаўных і грамадскіх дзеячоў розных краін. Савецкі Саюз робіць усё магчымае для ўсебаковага развіцця такіх сувязей.

Няспынна расце аўтарытэт Совецкага Саюза сярод народаў Усходу, якія скінулі з сябе каланіяльнае ярмо. Гэта наглядна паказала паездка Н. А. Булганіна і Н. С. Хрушчова ў мінулым годзе ў Індыю, Бірму і Афганістан, якая з'явілася падзеяй вялікага гістарычнага значэння.

Знаходжанне савецкіх кіраўнікоў у гэтых краінах ператварылася ў магутную дэманстрацыю дружбы і супрацоўніцтва паміж народамі Совецкага Саюза і Усходу, які абудзіўся. Дружба паміж СССР, Індыяй, Бірмай, Афганістанам і іншымі раней прыгнечанымі народамі Азіі, не кажучы ўжо аб сардэчнай дружбе з нашым вялікім братам — Кітайскай Народнай Рэспублікай, склалася на працягу многіх год. Народы нашай краіны нязменна праяўлялі гарачае спачуванне

да народаў Усходу, якія ўзняліся на барацьбу супроць спрадвечных прыгнятальнікаў, за нацыянальную незалежнасць і свабоду.

Совецкі Саюз кроўна зацікаўлены ў тым, каб краіны Усходу ўмацавалі сваю палітычную і эканамічную незалежнасць, каб яны зноў не сталі ахвярамі імперыялістычных дзяржаў. Таму Совецкі Саюз не толькі спачувальна адносіцца да гаспадарчага ўздыму гэтых краін, але ён гатовы, калі гэтыя краіны таго жадаюць, бескарысліва падзяліцца з імі сваім багатым вопытам у эканамічным і культурным будаўніцтве. Аб гэтым сведчыць, у прыватнасці, пагадненне аб будаўніцтве савецкімі арганізацыямі буйнага металургічнага завода ў Індыі і раду прадпрыемстваў у Афганістане, аб правядзенні ў Індыі работ па адшуканню нафты, аб будаўніцтве сіламі і сродкамі СССР тэхналагічнага інстытута ў сталіцы Бірма Рангуні і г. д.

Вялікую падтрымку працоўных усіх краін, а таксама раду дзелавых колаў сустракае імкненне Савецкага Саюза да расшырэння міжнароднага ўзаемавыгоднага гандлю. У сучасны момант Совецкі Саюз вядзе гандаль больш чым з 60 дзяржавамі свету.

Наша краіна і надалей будзе дабівацца расшырэння міжнароднага гандлю, заснаванага на ўзаемнай выгадзе. XX з'езд КПСС у процівагу лозунгу Паўночна-атлантычнага блоку «Давайце ўзбройвацца» паставіў лозунг «Давайце гандляваць». У перыяд сваёй паездкі сумесна з Н. А. Булганіным у Англію Н. С. Хрушчоў падкрэсліў, што развіццё гандлю — гэта аснова да стварэння спрыяльных прадпачынак для ліквідацыі недавер'я паміж краінамі і ўстанаўлення ўзаемаразумення.

Асабліва вялікім аўтарытэтам і павагай карыстаецца Совецкі Саюз у краінах народнай дэмакратыі, якія сумесна з СССР складаюць сусветную сацыялістычную сістэму. Выхад сацыялізма за рамкі адной краіны і ператварэнне яго ў сусветную сістэму — галоўная рыса нашай эпохі.

Умацоўваючы адносіны брацкага супрацоўніцтва, краіны сусветнай сацыялістычнай сістэмы бескарысліва дапамагаюць адзін другому ў эканамічным развіцці.

Аднак побач з фактам аслаблення міжнароднай напружанасці ў свеце працягваюць дзейнічаць сілы, якія наладжваюць змовы супроць народных мас, імкнуцца навізаць іншым

краінам сваю волю, ствараюць розныя ваенныя агрэсіўныя блокі, сістэматычна ўмешваюцца ў чужыя справы. Але на шляху гэтых рэакцыйных сіл стаяць магутныя сілы свету. У сучасны момант на міжнароднай арэне выступае абшырная «зона міру», якая ўключае ў сябе як сацыялістычныя, так і несоцыялістычныя міралюбівыя дзяржавы Еўропы і Азіі. Для барацьбы міралюбівых сіл за справу міру маюць велізарнае значэнне адзначаныя XX з'ездам КПСС гістарычныя палажэнні аб мірным суіснаванні двух сістэм, аб магчымасці прадухілення войнаў у сучасную эпоху, аб формах пераходу розных краін да сацыялізма.

Поспехі Савецкага Саюза на міжнароднай арэне відавочныя. Іх не можа замоўчваць нават буржуазная прэса. Напрыклад, амерыканская газета «Нью-Йорк таймс» пісала ў лютым гэтага года, што «Совецкі Саюз ужо, як відаць, дабіўся значнага поспеху ў важнейшых раёнах свету..., і што ў перспектыве — далейшыя поспехі рускіх».

Сіла і аўтарытэт знешняй палітыкі сацыялістычнай дзяржавы заключаюцца ў тым, што яе тэарэтычным фундаментам з'яўляецца ўсемагутнае вучэнне марксізма-ленінізма. Яна зыходзіць з таго, што інтарэсы сацыялістычнай дзяржавы і вынікаючыя з іх знешнепалітычныя задачы супадаюць са справай гістарычнага прагрэсу, з інтарэсамі працоўных усіх краін, якія змагаюцца за светлую будучыню. Вось чаму Совецкі Саюз і яго знешняя палітыка заўсёды карысталіся і карыстаюцца найвялікшым давер'ем і актыўнай падтрымкай працоўных мас усяго свету.

Б. КУДРАУЦАУ

Радзіма — дзецям

Штогод першага верасня расцвітаюць вуліцы нашых гарадоў і вёсак, як быццам зноў вяртаецца вясна. З букетамі кветак, з чырвонымі стужкамі ў валасах, у парадных касцюмах ідзе ў школы наша шчаслівая, жыццерадасная дзетвара.

Дзень, поўны цудоўных сустрэч, вясёлых размоў, успамінаў пра лета!

Урачыста крочаць малышы-першакласнікі.

Вось і школа з высокімі, светлымі класамі! Многія дні правядуць тут дзеці. Атрымаўшы вялікія веды, яны ўпэўнена ўступяць у жыццё, будуць карыснымі людзьмі, Радзіме.

Прамяністая ўсмешка дзяцей, іх светлая будучыня — вось у чым шчасце кожнай маці. І гэтае шчасце дае ёй Радзіма, якая клапаціліва дапамагае выходзіць дзяцей.

У нашай рэспубліцы, якая так жорстка пацярпела ад вайны, створана больш 11 300 школ, а к канцу пяцігодкі іх будзе амаль 13 000. Такі рост школ зусім зразумелы: у нас-жа штогод нара-

джаюцца тысячы маленькіх грамадзян, і калі зараз школу наведваюць мільён дзвесце тысяч дзяцей, то к канцу пяцігодкі іх будзе значна больш.

Савецкая ўлада, як родная маці, клапаціцца аб выхаванні і адукацыі падрастаючага пакалення: будзе школы, выдае падручнікі, вучэбную літаратуру, наглядныя дапаможнікі. Сёлета дзеці нашай рэспублікі атрымаюць больш пяці мільёнаў розных падручнікаў (66 назваў), больш двух мільёнаў экземпляраў мастацкай літаратуры. У рэспубліцы створана шырокая сетка дзіцячых бібліятэк. Яны ёсць амаль у кожнай школе, акрамя таго, працуе 198 дзяржаўных дзіцячых бібліятэк з вялікім кніжным фондам. Тут з юнымі чытачамі праводзіцца вялікая масавая работа: наладжваюцца кніжныя выстаўкі, гучныя чыткі, гутаркі, літаратурныя ранішнікі, канферэнцыі чытачоў. Усё гэта спрыяе агульнаму развіццю дзяцей.

На здымку: вучні на адпачынку ў піонерскім лагеры.

Е. ВЫГОДСКАЯ

Малюнак Ю. Пучынскага

А ФІШЫ паведамлялі, што ў Брааклінскі цырк прывезлі дванаццаць сланоў. Сланы скакалі праз вяроўку, танцавалі, гулялі ў мяч, гойдаліся ў калысцы... Адным словам — вялікі спектакль для дзяцей.

Што рабіць, калі Томі меў толькі шэсць цэнтаў, а білет каштаваў дваццаць пяць? «Можа, Фрэд дабавіць?» — думаў ён.

Старэйшы брат, Фрэд, вярнуўся ў той час з порта, дзе грузіў вугаль. Ён змыў шэры вугальны пыл, але ўсёроўна заставаўся чорным, таму што быў неграм.

Уся сям'я была чорная: і Фрэд, і Томі, і бацька, і Лізі.

— Томі! — крыкнуў нечакана Фрэд. — Дванаццаць сланоў у цырку! І ў суботу пускаюць дваіх дзяцей на адзін білет. Аказія.

Малая Лізі выпусціла з рук ляльку, Томі зняў аслупянеў.

— Вы павінны пайсці, — сказаў Фрэд. — Даю вам дваццаць пяць цэнтаў.

У суботу дзеці апрануліся чысценька і старанна. Лізі апранула белую спаднічку з фалдамі, у якой нагадвала, на думку брата, мышку ў смятане. Пайшлі яны з двума сябрамі: Юімам і Эдзі.

Вакол цырка сабралася шмат дзяцей. Томі заўважыў ля касы Вілі Кропса — белага хлопца з іх квартала.

— Ідзеш у цырк, Вілі? — спытаў Томі, але Вілі махнуў разгублена рукой:

— Не маю грошай на білет. Бацька ўжо некалькі месяцаў не працуе.

Дзеці купілі білет і пайшлі ў цырк. Званок паведамляў аб пачатку паказу. Прысутныя ў цырку звярнулі ўвагу на вялікую арэну. На сівым кані выехала наезніца ў срэбнай спадніцы і пачала паказваць дзіўныя штукі: становілася на сядло, кулялася ў паветры, лажылася на сядло... Томі ўздыхнуў ад дзіва.

— Як гэта так, што яна не падае?..

Малая Лізі дакранулася цёмнаю ручкай да белай далоні дзяўчынкі, што стаяла побач. Дзяўчынка раптоўна адсунулася і пачала з абурэннем нешта шаптаць свайму суседу.

Загледзеўшыся на арэну цырка, дзеці не бачылі, што рабілася навокал. Нехта свіснуў востра, пранізліва, і ўсё мацней панесліся варожыя гукі:

— Далоў неграў!

Паліцай з гумавай палкай падшоў да дзяцей і піхнуў іх да выхаду.

— Пан не мае права! — сказаў Эдзі.

— Мы маем білеты! — крыкнуў Юім.

— Не ўмеецца трымаць сябе.

Бяжыце, пакуль не позна, — прыгразіў ім палкай паліцай.

Дзеці выбеглі на вуліцу, не ведаючы ў чым справа. У малой Лізі развязаўся на чаравіках шнуркі. Яна села на вуліцы і пачала іх завязваць. Слёзы капалі на новенькія чаравікі.

— Вілі, вазьмі наш білет і ідзі ў цырк. Яшчэ паспееш паглядзець на сланоў, — сказаў Юім, сустраўшы Вілі.

З цырка даносіліся гукі аркестра: «Рам-там-там-тун». Вілі, усхваляваны, працягнуў руку па білет.

— Там... там ужо напэўна сланы танцуюць, — заклікала Лізі. — А нас выкінулі. За што?

Вілі прыняў руку, выцягнутую па білет. Ён усё зразумеў.

— Не хачу іх сланоў. Пойдзем на наш «двор». Самі арганізуем цырк, — сказаў ён.

— Без сланоў? — запытала Лізі і зірнула на яго заплаканымі вачыма.

— Я магу быць сланом. Я самы вялікі, — ахвотна згадзіўся Юім.

— А я кім буду? — дапытвалася Лізі, выціраючы заплаканыя вочы. Яна павесялела ад радасці, што зараз у іх пачнецца цікавая гульня.

— Ты? Будзеш наезніцай, а я канём. Толькі не скачы надта і не бі мяне, а то скіну і ўпадзеш, — прыгразіў ён жартам.

Лізі весела ўсміхнулася, а яркія бялкі вакол чорных, нібы вугалёчкі, вачэй бліснулі сінім фарфорам.

І дзеці пяцёркай пабеглі ў бок незабудаванага пляца, дзе былі ямы для смецця — любімае месца для гульні негрыянскіх дзяцей з Гарлема*.

* Негрыянскі квартал у Н'ю-Йорку

З польскай мовы пераклаў Ф. СОБАЛЬ.

Опера «Марынка». На здымку: Мар'я Галафаева (у цэнтры справа), студэнтка юрыдычнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, у гасцях у артыстаў; з ёю побач — нар. арт. БССР Ніжнікава Тамара Нікалаеўна, выканаўца ролі Марынкi.

Фото М. Аваньіна.

ГЕРАІЗМ ЮНЫХ

Беларускі дзяржаўны тэатр оперы і балету. Опера «Марынка». Марынка — артыстка Нікеева Нона Сяргееўна — сярод танцуючых кветак, матылёў, елак і вавёрак.

Сярод беларускіх дзяцей нямала юных герояў. У часы фашысцкай акупацыі яны праяўлялі мужнасць, адвагу і кемнасць.

Гераічны ўчынак добрушкай піонеркі, Мані Галафаевай, якая ў гады вайны захавала сцяг піонерскай дружыны, глыбока ўсхваляваў мяне. У свой час мною была напісана на гэтую тэму паэма «Песня пра піонерскі сцяг». Яна і з'явілася асновай для стварэння оперы «Марынка».

Сумесна з кампазітарам Р. К. Пукстам я працавала над операй каля трох год. Гэта была нялёгкая, складаная, але разам з тым цікавая, захапляючая работа.

Ствараючы кожны вобраз, кожную сцэнку, мы пераносіліся ў свет перажыванняў нашых герояў. Мы хацелі паказаць простую беларускую сям'ю, яе ўдзел у вялікай агульнанароднай барацьбе ў часе Айчыннай вайны.

Галоўная гераіня, Марынка, у асабліва цяжкія хвіліны жыцця выяўляе рашучасць, вынаходлівасць, смеласць. Яна гарача любіць сваю маці, брата Саўку, дзядзьку Якуба — камандзіра партызанскага атрада і ўсіх сваіх верных сяброў.

...На адной з рэпетыцый адбыўся такі эпізод. Мы прыйшлі ў тэатр з Марыяй Галафаевай (вучыцца цяпер у Беларускай дзяржаўнай універсітэце). У пера-

пынку мы сядзелі ў поўцёмнай зале. Марыю «апанавалі» дзве Марынкі (Т. Ніжнікава і Н. Нікеева), пільна ўглядаліся ў рысы яе сціплага дзявочага твару, распыталі аб усім, што іх цікавіла. І раптам са сцэны пачала да іх набліжацца жывая чалавечая лавіна. Вучні харэаграфічнага вучылішча, якія ўдзельнічаюць у балетных сцэнах спектакля, даведаліся аб тым, што тут прысутнічае жывая гераіня.

Трэба сказаць, што ў гэты момант становішча ў Машы было не вельмі зайдроснае. Рабяты наваліліся на яе з усіх бакоў.

Пасыпаліся пытанні:

— Ці праўда, што вас так і завуць — Марынка?

— А дзе ваша маці?

— Дзе Саўка цяпер?

— Ці снілі вы такі-ж самы сон, як у оперы?

Кожны раз, калі я бываю ў тэатры, мяне вельмі радуе тая зацікаўленасць да спектакля, якую праяўляюць нашы юныя гледачы.

Сваю работу над операй мы яшчэ не лічым закончанай. Будзем удасканальваць і твор, і спектакль, каб у ім з'явіліся новыя, яркія фарбы.

Эдзі АГНЯЦВЕТ

ПАДВОЙНАЕ ДНЁ

Алесь АСІПЕНКА

Малюнкi В. Жоўтак

ЗА АКНОМ гула завіруха, а ў маленькай зальцы раённай гасцініцы было цёпла і светла. Сюды выходзілі топкі ўсіх трох грубак, што абгравалі спальні. У грубках весела патрэскаў агонь, і чырванаватыя блікі яго скакалі па сценах, падлозе, па нашых тварах. Гасцініца другі дзень пуставала: старыя жыхары раз'ехаліся, а новыя не прыехалі, і шасцёра камандзіровачных зусім вольна размясціліся перад палаючымі топкамі. Той вечар быў для нас асабліва сумным: усё даўно было перагаворана, усе анекдоты расказаны, заставалася адно — слухаць завыванне ветру ды перакідвацца малазначнымі словамі.

— Час і на адпачынак, — парушыў маўчанне начальнік геолога-разведачнага атрада, лысы мужчына гадоў пад сорок. — Давай, Карпыч, закурым яшчэ па адной. Вельмі ўжо смачны твой мультан.

Ляснік Карпыч, суровы і маўклівы, дастаў вышыты капшук і падкалоў:

— Любіш мультан «чужы гатунак»?

— Нішто, люблю, — азваўся геолог і, захапіўшы дробку мультану, насыпаў на ладны кавалак раённай газеткіны. — А наогул я ніякія мультаны не прызнаю. Ад суму закурыў. Мы, геологі, усё больш у полі, у лесе. Любата. А тут цішыня — ну і закурыў.

— Вось не ведаў — не даў-бы мультану. Мужчына павінен курыць і толькі моцны тытунь.

— Ну, не, — запярэчыў геолог. — Мужчына, калі ён хоча мець поспех у жанчын, павінен пахнуць дарагой папяросай і кан'яком.

Ляснік зарагатаў.

— З тваім лысым чэрапам хоць мятай надушыся — справы дрэнны.

— Трапіў пальцам у неба, — буркнуў геолог, не спяшаючыся, падняўся і пайшоў у пакой да дзяжурнай. — Насценька, разбудзіш мяне а шостай гадзіне.

— Добра, — адгукнулася Насця, — разбуджу.

У сенцах загрукалі. Нечая рука зашастала на тым баку дзвярэй, адшукваючы клямку.

— Насця, — гукнуў геолог, — папаўненне прыбыло.

Дзверы адчыніліся, і на парозе з'явілася аснежаная жаночая постаць. Жанчына была захутана ў вялізную пуховую хустку, апранута ў доўгае футра, з-пад якога віднеліся белыя мяккія валёнкi. Снег заляпіў твар жанчыны, набіўся пад хустку, у кожную складачку вопраткі.

— Добры вечар вам! — прывіталася яна прыемным голасам. — Дапамажыце, таварышы, распрануцца. Ледзь не замерзла.

Першым да незнаёмай кинуўся геолог.

— Развяжыце хустку. Фу, які нязграбны!

Ляснік усміхнуўся.

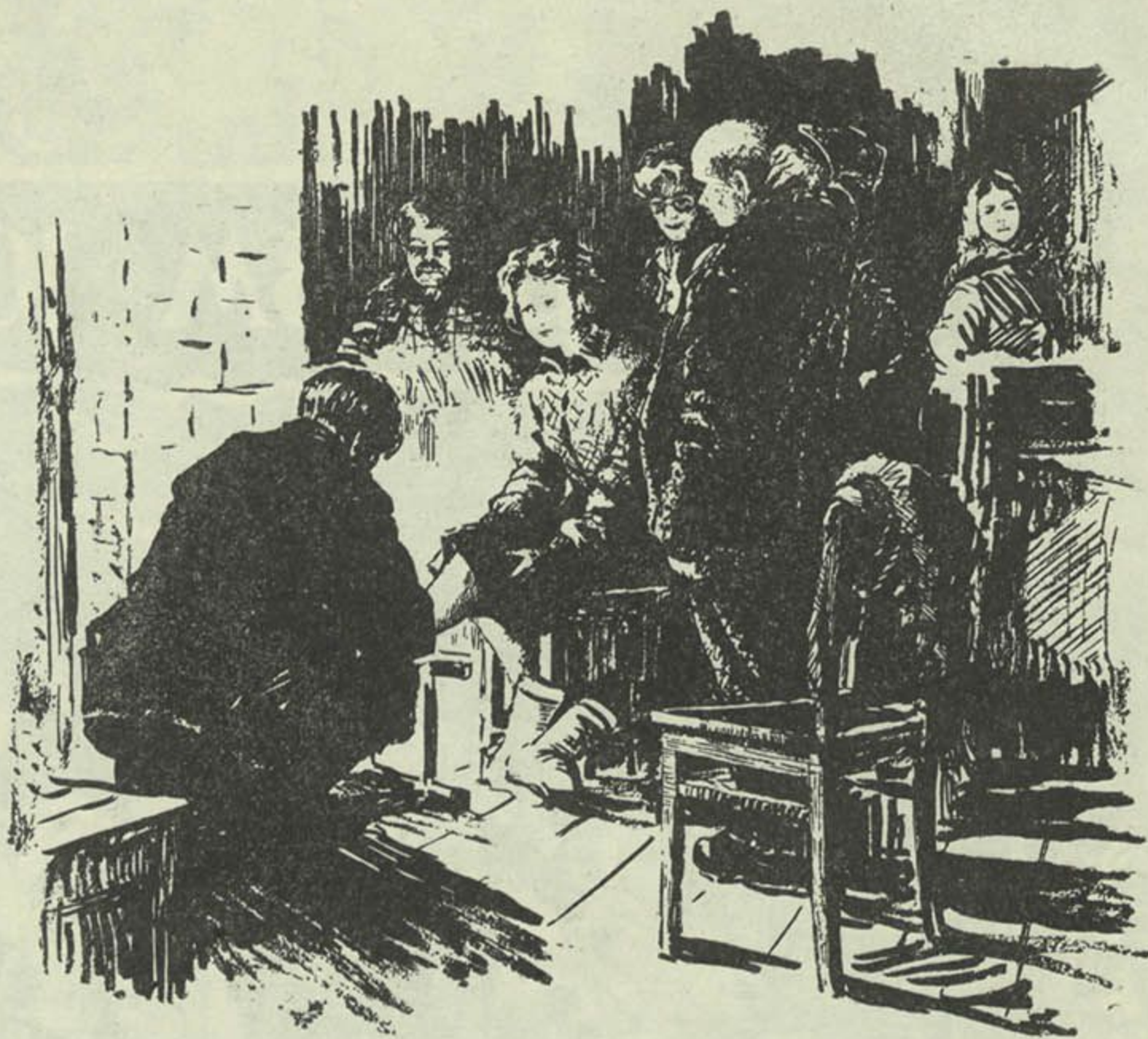
— Вось і асечка.

Геолог паклаў хустку на канапу, зняў паліто.

— Сядайце да агню, вось сюды: адагрэецца.

Жанчына села на падсунутую ёй табурэтку. На яе твары загулялі водбліскі полымя. Мы стаялі моўчкі, уражаныя характарам незнаёмкі.

На выгляд ёй было не больш трыццаці гадоў. Постаць зграбная: не тоўстая і не худая. Залацістыя валасы падвіты

ўмелай рукой. Зялёны вышыты жакет прыгожа прыставаў да стройнай фігуры. Але самае чароўнае было ва ўсмешцы, мілай, прывабнай і нейкай дражнячай: а ну, як я — падабаюся? Калі жанчына ўсміхалася, на шчокках з'яўляліся маленькія сімпатычныя ямачкі, а вочы сагравалі цяплом. Здавалася, тонеш у гэтым глыбокім мілым поглядзе. Раптам па яе твары прабегла гримаска болю.

— Мусіць, нагу адмарозіла: коле, як іголкамі, — кусаючы ніжнюю губу, сказала яна і жаласліва на нас паглядзела. Мы загаманілі:

— Трэба спіртам расцерці.

— Снегам, снегам.

— Правільна, лепш снегам.

Геолог як быў у касцюме, так і пабег на двор. Незнаёмка зняла валёнкi, панчохи і працягнула маленькую нагу да агню.

— Што вы робіце?! Так нельга. Балець будзе, — папярэдзіў ляснік.

Увайшоў геолог з поўнымі прыгаршчамі снегу.

— Расцірайце, толькі мацней.

— Эх ты, а яшчэ пра дарагія папяросы ды кан'як разглагольстваваў, — ляснік раптам апусціўся на калені, узяў сваімі ручышчамі нагу незнаёмкі і паклаў на перакуленую табурэтку.

— Давай снег.

— Што вы, я сама.

— Самі вы так не зробіце.

Ён доўга цёр нагу, пакуль пальцы не загарэліся чырванню. А мы пераглядаліся, дзівіліся: вось табе і маўклівы ляснік, нелюдзім, бірук, а колькі спрыту. І чаго толькі не зробіць жанчыны з намі, мужчынамі! Ну і Карпыч...

— Можна, чайку? — прапанаваў геолог.

— Зрабіце ласку. А то мне здаецца, што нават сэрца замерзла, а яго снегам не адатрэш. Дзякую вам, нага пячэ агнём.

— Няма за што, — ляснік падняўся з каленяў. — Снег — першае лякарства. У лесе ці ў дарозе такое часта здараецца. Геолог прынёс шклянку моцнага чаю.

— Прашу.

Нам стала няёмка: чым мы горш за геолога і лясніка? У кожнага знайшлося нешта з прыпасаў. Мы паклалі іх на стол, а самі ўселіся вакол жанчыны, любуючыся, як яна апетытна есць хлеб з вяндрлінай, запівае чаем і ўсміхаецца нам. За доўгія камандзіровачныя дні мы моцна засумавалі па сем'ях і цяпер былі крануты прызнай і цёплай жаночай усмешкай. Незнаёмка ўнесла ў наш аднастайны грубы быт ней-

кую ўтульнасць, і мы былі шчаслівы пераменаў: так пасля дажджлівых, нудных дзён раптам выгляне сонца — і не цёплз, а радасна.

— Вось дзякую, што адагрэлі. Думала, жывой не даеду. Я ўжо хуталася, хуталася... Ды баюся, што ўсёроўна горла прастудзіла.

Толькі цяпер я ўспомніў, дзе яе бачыў. Было гэта гады з чатыры назад. Ужо не памятаю, з якога выпадку даваўся ў тэатры вялікі канцэрт. Як гэта часта бывае, калі канцэрт зацвярджаюць у дзесятку ўстаноў, калі кожны імкнецца павярнуць справу па-свойму, і той памятны канцэрт аказаўся сумным да ламаты ў сківіцах. Яшчэ ў самым пачатку зала пляскала ў далоні, але не столькі выкананню, колькі гучным імёнам. Паступова воплескі радзелі, сёй-той падымаўся і выходзіў з залы. Людзей не спынялі нават гнёўныя позіркi канферанс'е — доўгай, худой, бы сапраўдны шкiлет у касцюме, артысткі.

Калі аб'явілі чарговы нумар праграмы, ніхто не разабраў прозвішча спявачкі, якая збіралася даканаць нас песенькамі дарослых пра дзяцей. Не паспела канферанс'е схвацца за кулісу, як на сцэну выпырхнула стройная, золатавалася дзяўчына ў бальным белым плаці. Зала сустрэла яе даволі кпліва, і гэты настрой, пэўне, адчула артыстка. Яна ўсміхнулася нам, потым схамянулася і, пакуль піяніст перабіраў ноты, стаяла, схіліўшы галаву, нібы была вінаватай за няўдалы канцэрт. За просценькай мелодыяй заспявала артыстка. Голас, не надта моцны, неяк бездапаможна трапляў. Здавалася, вось-вось сарвецца. Але колькі ў ім было непасрэднасці, шчырасці, замілавання. Песні былі просценькія, але хапалі за сэрца. Спявала яна пра Толю, дапытлівага, цікаўнага хлопчыка. Хоча Толя ведаць пра ўсё на свеце, хоча сур'ёзна пагаварыць з бацькам, але той заняты, і Толя дзеліцца сваімі думкамі з рыжым лянiвым катом. Васька ляжыць, слухае Толю і, мусіць, задаволены планами хлопчыка, паціху мурлыча.

Я слухаў, і мне стала сорамна, што і я вельмі рэдка знаходжу час пагутарыць з сынам, на яго пытанні моршчуся і адсылаю да маці. І не адзін я адчуваў сябе прыкра на няўважлівасць да дзіцячых пытанняў.

Мы, можа, хвілін з дзесяць выклікалі артыстку. Яна выходзіла, кланялася нізка, але больш не спявала. Гледачы аднеслі гэта за кошт зайздрасці тых артыстаў, якія правалілі канцэрт. Маргарыту Талімавай я слухаў яшчэ разы са два. І заўсёды яе просценькія песенькі пакідалі ў душы глыбокі след.

Я напаміў Талімавай пра той канцэрт. Яна ўсміхнулася: — Вельмі на мяне злаваліся тады?

Геолог пабег у спальню, вынес адтуль пухавы шарф.

— Вось, павяжыце шыю. Ад прастуды вельмі дапамагае.

Талімава ўзнагародзіла яго ўдзячным позіркам шэрых вачэй, аж мы пазаздросцілі.

— Вы такі ўважлівы, дзякую. Толькі я не хварэла ангінай. Прыязджаю і проста з холаду пачынаю спяваць.

Ляснік аж падскочыў на крэсле.

— А вы заспявайце.

Талімава адмовілася, спаслаўшыся на стомленасць. Мы зірнулі на Карпыча з дакорам: жанчына з дарогі, змардавалася, а яму песні спявай. Ляснік і сам зразумеў, што сказаў няладнае, і пачаў няёмка апраўдвацца.

— Заўтра адагрэюся, абавязкова спяю, — сказала Талімава.

Але мы зразумелі, што абяцае яна толькі таму, што мае добрае сэрца і не хоча сароміць лесніка.

Разыходзіліся мы спаць неахвотна: нялёгка было пакідаць чалавека, адзін позірк якога сагравае цяплом. Але час быў позні, ды і Талімавай трэба было адпачываць.

Прачнуўся я ад лёгкага шоргату ног. Нехта прайшоў каля майго ложка. Я адарваў галаву ад падушкі. З пакойчыка Насці вырваўся ў залу пук святла, а на крэсле ля майго ложка абуваўся геолог, затым падняўся і на дыбачках пайшоў у насцін пакойчык за пашпартам. Я чуў, як ён пра нешта шэптам пытаўся ў Насці і як яна зарагатала:

— Хіба голас у вас за ноч перасеў?

— Цс-с-с. Чалавек з дарогі спіць, а ты каркаеш.

— Падумаеш — пані! — агрызнулася Насця.

Геолог зайшоў у пакой, дастаў з-пад ложка рэчавы мяшок.

— У дарогу? — спытаў я.

— Прабачце, што разбудзіў вас, — адказаў геолог, пастаяў з хвіліну ў роздуме і напрасіў: — Перадайце ёй прывітанне.

Геолог выйшаў, а я доўга не мог заснуць. Думкі самі па сабе скіроўваліся да Талімавай, да яе ўмення заваёўваць сэрцы людзей, да геолога, які, напэўна, ніколі больш не сустрэне артыстку, але вельмі хоча, каб хоць сёння раніцай яна ўспомніла яго. Мне было хораша і зайздросна. Хораша ад таго, што ёсць на свеце людзі, якія адной сваёй прысутнасцю ствараюць другім свята. А зайздросна таму, што ўсе мы —

жыхары гасцініцы — вельмі будзённым людзі, што нам жылося-б вельмі нудна, каб не завітала сюды такая чароўная асоба.

Я доўга аддаваўся сваім марам. Чуў, як апранаўся ляснік, як у другім пакой асцярожна парыпвалі палавіцы (кожны ша-наваў сон Маргарыты Талімавай), як Насця, пырскаючы сме-хам, гаварыла:

— Звар'яцелі ўсе — на дыбачках ходзяць.

Голас лесніка пакрыўджана ракатаў:

— Нічога ты не разумееш. Гэта-ж такі чалавек!

— Яшчэ як разумею! Акцёрка... Там песенькі пье, а тут... казаць ёсць пра што, слухаць няма каму.

— Справа, Насця, не ў песеньках, а ў душы. Вунь карэспандэнт расказваў, як яна спявала. За душу хапала. А чаму? Бо песні яе ад сэрца. Тут трэба чалавека разумець.

Насця чмыхнула.

— Грошы плацяць — пье.

— Эх ты, — крактануў ляснік.

Я насцярожана прыслушаўся: раптам артыстка пачуе неад-рэчную балбатню Насці. Але з-за дашчатай перагародкі дано-сілася толькі соннае дыханне Талімавай.

Потым я заснуў: відаць, усе пайшлі, і ў гасцініцы стала ціха. Разбудзіў мяне старэчы голас з залы.

— Дзе-ж яна?

— Вось тут. Спіць мусіць, — адказаў голас Насці. Нехта зайшоў у пакой Талімавай.

— Насця! — проста над маім вухам пачуўся голас Талімавай.

— Што?

— Схадзі прынясі мне піражкоў.

— Я і так падслухаць не буду.

На гэты раз бразнулі дзверы ў сенцы.

Нічога не разумеючы, я адчуваў сябе няёмка, прыкра і нават агідна. Чаму тое, што нельга чуць Насці, дазваляецца слухаць мне? У пакой стала ціха. Я хацеў устаць або хоць паварушыцца на ложку, каб за сцяной даведаліся пра маё існа-ванне, але нейкая сіла прыкавала мяне да пасцелі. Гэтай сілай быў голас Талімавай, злосны, рыпучы.

— Прыцягнулася?

— Прыйшла, — адказаў старэчы голас і перапыніўся сухім кашлем. — Я, Маруся, не вінавата. Людзі ўсё.

— Не апраўдвайся, сама дужа добрая. Што табе трэба?

— Бог з табой, Марусенька, мне ўжо нічога не трэба. Вось прычакаю вясны, а там адмераюць на могілках сажань.

— Цябе абухом не прыб'еш. Прыкідваешся казанскай сі-ратой.

— Ведаю, зажылася.

— Не хныкай, не люблю.

Стала ціха. Чуваць толькі было, як смаркаецца ў хусцінку старая ды неспакойна паварочваецца на ложку Талімава.

— Вось што: ідзі і забяры справу. Чуеш?

— Мне ўжо і так хоць у пятлю залазь. Ад людзей сорам, ад цябе крыўда, — старая, відаць, заплакала.

— У твае гады маткі дочкам дапамагаюць, а ты нюні рас-пусціла. Хоць-бы семячкі прадавала.

— Куды мне; адной нагой у труне стаю. Раней прадавала. Усё з-за гэтага і пачалося. Памру—зусім прападзе хлопчык.
— Цэлы будзе.
— Дачушка, ён-жа зусім ад рук адбіўся. Не слухаецца.
— Па-твойму, я павінна з-за гэтага сваё жыццё і талент губіць?

— Я-ж цябе таксама гадавала.
— Потым мой новы муж не можа жыць з такім агідным хлапчуком. Ён згодны, каб я табе дзвесце рублёў высылала.
— А Косця як? Ён-жа да жулікаў прыстане.
— І што ты хочаш? Тады не паслухалася. Няхай-бы ўнука яго бацькі забралі. Дык не, не дала. Вось цяпер і цацкайся. А куды настаўнікі глядзяць?

— Ат, настаўнікі...
— Тады няхай у калонію здаюць.
У мяне па спіне нібы прапаўзла халодная вужака. Хацелася падбегчы да гэтай жанчыны, схпіць яе і трэсці датуль, пакуль яна не папросіць літасці. А Талімава нават абуралася, што да яе лезуць з такімі дробязнымі справамі.

— Не магу я мастацтвам ахвяраваць. Гэта бесчалавечна. Ты заўсёды імкнулася загубіць маё жыццё.

Маці залемантавала.
— А мая ты дачушка, а родненькая. Ды каб я ведала.
— Вось і схадзі да суддзі.
— Добра, Марусенька, добра. Ужо-ж сёння і схаджу. Мне і самой суд той во дзе сядзіць. Ганьба адна. Я нават не ведаю, як у той суд дзверы адчыняюцца.

Старая, відаць, пачала збірацца.
— Пачакай, — спыніла яе Талімава. — Вось табе грошы. Больш не магу.

— І на гэтым дзякуй. Дадала-б крыху, можа Косцю штаны купіла-б: зусім абшарпаліся.
— Другім разам купіш.
— Можа зайшла-б?

— Не хачу. Твае языкастыя бабы толькі абняславаць.
Старая пайшла. Я чуў, як Талімава скочыла босымі нагамі на падлогу, як, апрануўшыся, выбегла ў зальцу. Спачатку яна злосна бурчэла пад нос, фыркала, як кошка, якую натыцкалі носам ва ўласныя брыдоты, але хутка змяніла гнеў на веселосць: заспявала нейкі лёгкі, бесклапотны матыў, а затым паклікала:

— Насця!
— Чаго яшчэ? — голас Насці быў злосны.
— Ты не фыркай. Зразумела?
— Нават вельмі. Я-то цябе не трэба лепш разумею.
— Не тыкай: я з табой свіней не пасвіла.
— Можа, я не згадзілася-б пасвіць.

Талімава знаходзілася ў сваім пакой, а Насця ў зальцы. Яны перакідваліся злоснымі, калючымі словамі. Далей пераносіць двухсэнсавасць становішча рабілася няясным, і я пачаў апранацца, стараючыся ўсяляк падаваць аб сваёй прысутнасці весткі: кашляў, соўваў крэсла, стукаў абцасамі аб падлогу. Але маёй прысутнасці не заўважалі — там, за дзвярыма, наспявала самая звычайная баталія.

— Ты яшчэ мяне не ведаеш, — крычала Талімава. — Ды я табе... З работы паляціш.

— Каб цябе ведалі, не ўвіваліся-б так. «Маргарыта Васільеўна, Маргарыта Васільеўна»... Дзе толькі ў людзей вочы? Талімава выбегла ў зальцу, грывнула кулаком па сталю, аж дзынкнуў пусты графін.

— Як ты смееш? Ды я цябе...
Я паспяшаўся выйсці. Талімава, барвовая ад злосці, махала кулакамі перад нікоўкі не збянтэжанай Насцяй. Убачыўшы мяне, яна застыгла, аслупянела і толькі моргала вачыма.

— А-а-а... Змова?.. Фельетон пісаць?..
Талімава кінулася ў пакой, апранулася і некуды пабегла.
— Навошта вы, Насця, так зрабілі? Яна нямаведама што падумала, быццам я падслухоўваў.

— Такое варта паслухаць. А вы сапраўды можаце яе ў газеце працягнуць?

— Магу.
Насця ўсміхнулася.
— Куды вам, не напішаце. Талімава каго хочаш вакол пальца абвядзе. Яна такая. Пяты раз суд зрывае.

Не, я цвёрда рашыў напісаць. Але тады мой намер праваліўся самым ганебным чынам. Аднойчы, прыйшоўшы з работы, я застаў у сябе Талімаву. Яна сустрэла мяне самай чароўнай усмешкай, на якую толькі была здольна.

— Вы здзіўлены? О, вядома! Пасля таго, што здарылася тады ў гасцініцы... Нарэшце, гэта зусім не тое, што я гавару. Тады, я памятаю, вы захапляліся маімі песнямі. Я падрыхтавала новую праграму. Зрабіце ласку, прыдзіце паслухаць.

Яна паклала на стол білеты. Заставалася толькі падзякаваць за ўважлівасць.

— А вы не пісалі яшчэ фельетон? — нібы жартуючы, запыталася яна.

— Пачаў.
— Ого, які вы нядобры.
— Хіба добра кідаць дзіця?
— Таксама, як і падслухоўваць. Ды не саромцеся, я не злуюся. Нават лепш, што так здарылася. Сапраўды, Косцю нельга было далей заставацца ў бабкі. Я тады-ж яго і забрала. Дык як, прыдзеце?

Фельетон я адклаў: цяпер ён быў не патрэбны — усё стала на сваё месца. Канцэрт Талімавай быў цудоўны, глядачы некалькі раз яе выклікалі. Пасля канцэрта Талімава, я чуў, паехала ў гастрольнае падарожжа, а я заняўся справамі. Неяк праз поўгода я зноў трапіў у тое далёкае мястэчка, у знаёмую гасцініцу. Прымала мяне пажылая жанчына.

— А дзе-ж дзяўчына, якую Насцяй звалі? Ці не замуж выйшла?

— Вы ў нас, відаць, не ўпершыню. Знялі Насцю. Адна жыхарка на яе вельмі паскардзілася і знялі. А вось і вашае месца.

Гэта быў той-жа пакой, у якім я спаў тады. Я лёг і думаў пра Насцю. Добрая, шчырая дзяўчына, хто-ж на яе скардзіўся? За што? Ці мала ёсць такіх няўжывучых людзей, якім ніколі не дагодзіш.

Як і ў той раз, я прачнуўся позна. Выйшаў у зальцу: дзяжурная прыбірала пакой.

— Што-ж Насця такое зрабіла? Яна, здаецца, была прыстойнай дзяўчынай.

— А нічога. Гэта-ж, ведаеце, прыязджала сюды такая артыстка. Яна яшчэ з нашых, Маруся Талімава. Нешта ёй Насця не ўладзіла, дык усё раённае начальства супроць яе настроіла. Насці якая вера? Артыстка вядомая, а Насця хто? Вось і знялі. А ўжо нашто нягодная баба гэтая артыстка. Сына бабцы аддала. Было забрала, ды, відаць, не трэба ёй. Круцёлка. Маці яшчэ маўчыць. Ды я яе ў суд пацягнула-б. І вось-жа жывуць людзі з такою побач, і ніхто яе носам не тыцне: паглядзі, што ты робіш!

Я маўчаў. Што мог сказаць я, чалавек, які сам не разабраўся ў гэтай жанчыне з падвойным дном. А можа і цяпер недзе Талімава, прыхільна ўсміхаючыся, робіць агіднасці. Яна-ж на гастролях, і ў мяне няма яе адрасу. Паглядзіце, таварышы, навокал!

На сцэжках далёкіх...

Мік. АРОЧКА

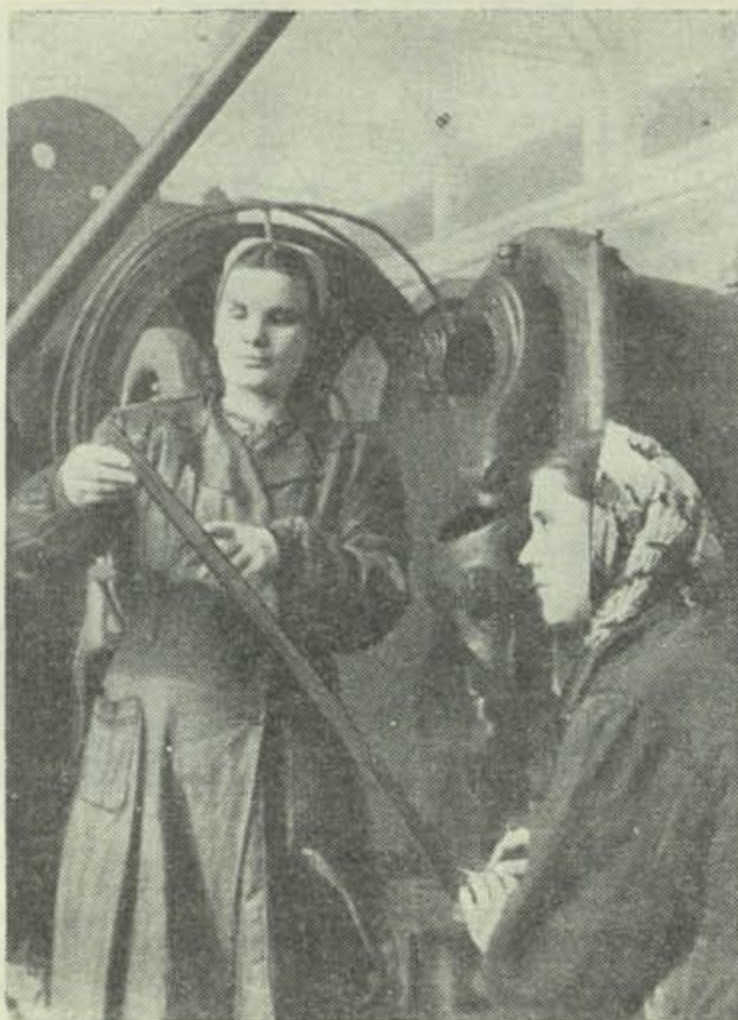
Нас выпадкам	А калі	
Лясныя сцяжынкы звялі.	На расстанне руку	
І калі		падалі,
Пад птушыную песню	Мне сказала:	
ў галлі	— Ты помніш прагаліны,	
І пад ранішні пошум	Як сюды па грыбы	
лістоты	прыбягалі мы,	
Ёй руку паціскаў	Тую зорную россып суніц,	
І з сям'ёй віншаваў,	Тыя гнёзды драздоў	
Мне яна засмяялася:	І сініц!	
— Што ты,	І ўсе гнёзды, што знала, —	
З ім даўно не живу...	Гэта-ж я раскідала!	
І абцасікам тонкім		
Прымала траву.	Памятаю, якой ты была.	
Хоць-бы кроплю,	Раскідала тады.	
Гаворачы,	Раскідала...	
Таго жалю	А прышлося — свайго	
Ці горычы!	не звiла.	

НАВАТАР ВЫТВОРЧАСЦІ

НА НАШЫМ заводзе добра ведаюць тэхнолага механазборачнага цэха № 2 Антаніну Паўлаўну Шчукіну. Ведаюць як наватара вытворчасці, як адданага работніка.

Здаецца, зусім нядаўна яна распрацавала і ўкараніла ў вытворчасць першую сваю рацыяналізатарскую прапанову (змяніла канструкцыю ўзмацняючых кранштэйнаў), а цяпер яна ўжо адзін з лепшых рацыяналізатараў. На яе асабовым рахунку налічваецца больш 30 000 рублёў эканоміі ад укаранення ўласных прапаноў. За 1955 г. і першыя месяцы бягучага года Антаніна Паўлаўна падала 16 рацыяналізатарскіх прапаноў, з якіх дзевяць ужо ўкаранены ў вытворчасць. Толькі за кошт змянення канструкцыі рычагоў тармазной сістэмы, змянення канструкцыі дзвёрак і петляў інструментальнай скрынкі аўтапрычэпаў атрымана 15 000 рублёў эканоміі. Зараз ажыццяўляюцца яе іншыя прапановы. За кошт іх укаранення будзе сэканомлена значная колькасць металу.

Антаніна Паўлаўна ўважліва вывучае канструкцыю новых ма-

Антаніна Шчукіна разам з прасоўшчай комсамолкай Раісай Раманчук абмяркоўваюць спосаб апрацоўкі новай дэталі.
Фото П. Нікіціна.

шын, вузлоў і дэталей, стараецца да мінімуму звесці ручную працу, больш механізаваць тэхналогію вырабу.

За настойлівасць у пераадоленні цяжкасцей, за непрымірымасць

да недахопаў, за няспыннае імкненне рухаць тэхніку ўперад — за ўсе гэтыя якасці Антаніна Паўлаўна заслужыла ў калектыве агульную павагу.

Антаніна Паўлаўна займаецца і плённай грамадскай работай. Калектыву Мінскага аўтазавода двойчы выбірае яе народным засядацелем. Без адрыву ад вытворчасці яна працуе пры нарсудзе 2-га ўчастка Сталінскага раёна г. Мінска.

Умела размяркоўваючы свой працоўны дзень, Антаніна Паўлаўна на ўсё знаходзіць час. Выхаднымі днямі са старэйшай дачкой рэгулярна наведвае дзіцячыя сеансы ў кіно. Вечарамі часта ходзіць у бібліятэку, дзе цікавіцца навінкамі тэхнічнай літаратуры.

У 1956 годзе Мінскі аўтамабільны завод, акрамя аўтамабіляў, павінен пачаць выпуск новых сельскагаспадарчых аўтапрычэпаў. Зараз механазборачны цэх пачаў асвойваць аўтапрычэпы для перавозкі сельскагаспадарчых грузаў.

Над асваеннем новых вырабаў, прадугледжаных шостай пяцігодкай, і працуе А. П. Шчукіна.

В. СВИЧКАРОУ,

ст. тэхнолаг механазборачнага цэха Мінскага аўтазавода.

ПЕРШЫЯ КРОКІ

У ЛЕКТАРСКИМ аб'яднанні пры Глінна-Слабадскай хаце-чытальні працуе 14 чалавек: настаўнікі, старшыня калгаса, загадчык медыцынскага пункта. Уся група старанна прадумала план работы лекторыя, уключыла ў яго такія тэмы, якія найбольш хвалявалі калгаснікаў.

Вясной калгаснікі ўпершыню сеялі кукурузу. Многа пачалося размоў з гэтага поваду, былі і няправільныя выказванні. Для лектараў стала ясна, што самае актуальнае зараз — барацьба з нездаровымі настроймі, памылковымі думкамі. Лекторый рашыў растлумачыць калгаснікам карысць гэтай каштоўнейшай культуры, даказаць, што ёсць усе магчымасці вырошчваць яе ў нашых умовах, атрымліваць высокія ўраджаі. Зоатэхніку тав. Шафранаву даручылі прачытаць лекцыю аб кукурузе, як рашаючым фактары стварэння трывалай кармавой базы для жывёлагадоўлі. З вялікім хваляваннем і цікавасцю слухалі прысутныя гэтую лекцыю, задавалі многа пытанняў. Лекцыя прынесла бясспрэчную карысць: сяўбу кукурузы і іншых культур

калгаснікі правялі па ўсіх правілах агратэхнікі.

Акрамя лекцый і дакладаў, члены лекторыя правялі гутаркі з калгаснікамі на ферме, у брыгадах. Работа конефермы выклікала трывогу. Даглядалі коней дрэнна. Загадчык хаты-чытальні тав. Стома і настаўніца т. Шкурко арганізавалі там чырвоны куток і пачалі сярод жывёлаводаў гутаркі на самыя рознастайныя тэмы. Неўзабаве конеферма ператварылася ў адзін з лепшых участкаў гаспадаркі калгаса.

У мінулым годзе калгаснікі праслухалі 87 лекцый і дакладаў на розныя тэмы.

Лекцыі маюць добры ўплыў. Так, юнак Зінавенка Нікалай выбіў аднойчы ў хаце-чытальні некалькі шыб. Хацелі скласці акт і прыцягнуць хулігана да адказнасці. Але совет хаты-чытальні зрабіў інакш: даручыў кіраўніку лекторыя прачытаць лекцыю аб маральным абліччы савецкага юнака. Лекцыю слухалі ўважліва. Тав. Наўменка назвала прозвішчы тых, хто добра працуе, імкнецца прынесці карысць грамадству, не скрыла і тых, хто грэ-

буе фізічнай працай, не паважае старэйшых, дапускае хуліганскія ўчынкі, у каго мова засмечана нецэнзурнымі словамі, хто носіць модныя прычоскі і плацці, але адстае ў працы. На лекцыю бурна рэагавалі, многія спрачаліся з лектарам. Відаць было, што людзі закрануты за жывое. Раніцай другога дня Зінавенка Нікалай сам зашкліў вокны.

Практыка паказала, што лекцыі, даклады і гутаркі прыносяць карысць толькі тады, калі лектар добра падрыхтаваны, не баіцца ставіць вострыя пытанні, гаворыць праўду, не закрывае вачэй на недахопы.

Вялікую дапамогу ў разгортванні масава-палітычнай работы аказвае і мастацкая самадзейнасць, арганізаваная пры хаце-чытальні. Пасля лекцый і дакладаў часта выступаюць хор, харэаграфічная група, драматычны калектыв.

У рабоце сельскага лекторыя зроблены толькі першыя крокі. Яшчэ шмат чаго трэба дабіцца, каб выканаць ганаровыя задачы, якія стаяць перад сельскай інтэлігенцыяй.

П. ЗІНАВЕНКА

Калгас «Новая Слабада» Гомельскай вобласці Васілевіцкага раёна.

ВЛАДЗІМІРУ Маякоўскаму быў 21 год, калі ён упершыню прыехаў у Мінск. Потым яшчэ два разы наведаў сталіцу Беларусі: калі яму было 32 і 34 гады. Людміла Владзіміраўна Маякоўская ў 72-гадовым узросце паўтарыла маршрут брата.

Яна прыехала ў Мінск па запрашэнню Саюза пісьменнікаў Беларусі і Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў. На вечары ў клубе Саюза пісьменнікаў Людміла Владзіміраўна гаварыла:

— Я добра памятаю брата, які, як вядома, вельмі любіў раз'язджаць. Паездкі на самай справе ўзбагачаюць. Я за апошнія гады была на Украіне, у Ленінградзе, Сталінградзе і не адзін раз у Грузіі. Мяне даўно цягнула на Беларусь. У нашай сям'і ёсць сваяцкія сувязі з Беларуссю. Брат майго бацькі, Міхаіл Канстанцінавіч Маякоўскі, доўга жыў на Беларусі. Ён працаваў ляснічым у Белавежскай пушчы і часта пісаў нам з Пружан.

Жыццё Владзіміра Маякоўскага з дзіцячых год, яго стаўленне, як паэта — усё гэта прайшло на вачах сям'і, на вачах на 9 год старэйшай сястры Людмілы. Таму яе ўспаміны аб браце маюць вялікую цікавасць.

У мінчан за пяць дзён яна выступіла больш дзесяці раз. І ўсюды: на аўтамабільным заводзе, у педагагічным інстытуце, ва ўніверсітэце, у вайскавай часці, у піонераў — сустракала аднолькава моцную любоў да твораў Маякоўскага.

Так было, напрыклад, на аўтамабільным заводзе.

Ішоў вечар, прывечаны Маякоўскаму. На сталае прэзідыума сабралася груда запісак, якія наглядна сведчылі аб нязгаснай любові да вялікага паэта і мужа нага трыбуна. У адной з запі-

Сястра паэта В. В. Маякоўскага ў Мінску

сак прасіла Іна Платонава: «Я вельмі цаню творчасць Маякоўскага. Гэта мой самы любімы паэт. Прашу дазволіць прачытаць урывак з паэмы «Владзімір Ільіч Ленін». Колькі пацуццяў уклаў Маякоўскі ў гэтую паэму! Яны хвалявалі дзяўчыну, і яна натхнёна прачытала ўрывак з паэмы пра вялікага Леніна.

Ужо ў гэтым прыкладзе сказаецца папулярнасць паэзіі Маякоўскага. Дзе-б ні выступіла Людміла Владзіміраўна — сярод работніц, ваенных, дзяцей — яе ўсюды слухалі з аднолькавай увагай. Успамінаючы дзіцячыя гады брата, яна падкрэслівала, што Валодзя вельмі любіў слухаць чытанне, асабліва вершаў. Калі яго хацелі за што-небудзь пакараць, то даволі было прыгразіць, што яму не будуць чытаць толькі што купленую дзіцячую кнігу. З шасці год ён ужо чытаў самастойна. Людміла Владзіміраў-

на запамніла два першыя паэтычныя радкі пяцігадовага брата. Бацькі выпісалі для дзяцей фотаапарат. Валодзя склаў песеньку і сам яе спяваў:

«Мама рада, папа рад —
Нам пріслалі апарат».

Пасля раптоўнай смерці бацькі Людміла Владзіміраўна паехала ў Маскву, каб атрымаць мастацкую адукацыю. Хутка да яе пераехала ўся сям'я, і старэйшая сястра дапамагла брату паступіць у тое-ж Строганавскае мастацкае вучылішча, у якім займалася сама.

— Малюнкі Владзіміра, асабліва партрэтныя, адразу-ж звярнулі на сябе ўвагу, але брат на наша пытанне: «Кім ён будзе?» — каратка і ўпэўнена адказаў: «Паэтам».

Вершы засланілі ўсё, сталі мэтай яго жыцця.

Прайшлі гады... Цяпер усюды любяць майго брата, а якую непасільную барацьбу прышлося перанесці яму. Я

Л. В. Маякоўская сярод студэнтаў Мінскага педінстытута імя А. М. Горкага.

Фото Д. Федзюнкін

нядаўна закончыла кнігу пра Владзіміра Маякоўскага. Мая кніга з'яўляецца каментарыямі да яго вядомай аўтабіяграфіі «Я сам».

На вечары ў Саюзе пісьменнікаў Людміла Владзіміраўна чытала ўрыўкі з гэтай кнігі: «Пашчочына», «Давід Бурлюк», «Жоўтая кофта» і інш. На жывых прыкладах яна даказвае законамернасць развіцця паэзіі Маякоўскага, які з юных год цвёрда і назаўсёды стаў на шлях рэвалюцыйнай барацьбы. Пры гэтым яна ўспомніла цікавы эпізод. Маякоўскі паклікаў старэйшчыка і сам прадаў яму за грошы жоўтую кофту, якую буржуазная прэса спрабавала зрабіць «сцягам яго паэзіі».

І яшчэ адзін эпізод.

У Людмілы Владзіміраўны неяк знік са стала томік Пушкіна. Яна да Валодзі:

— Ты ўзяў майго Пушкіна? Владзімір нічога не адказаў. Сястра патрабавала:

— Вярні майго Пушкіна. У цябе ёсць свой «Дыр буршчыл».

Праз некалькі дзён, вяртаючы Людміле гэты томік, Валодзя сардэчна сказаў:

— Вазьмі, Люда, але не твайго, а нашага Пушкіна!

Беларускі народ любіць, цэніць, паважае Маякоўскага. На некаторых вечарах Людміла Владзіміраўна дэманстравала запісаны на плёнку голас Маякоўскага. Студэнты педінстытута і слухачы рэспубліканскай партшколы ў выкананні аўтара слухалі вершы: «Ваенна-марская любоў» і «Сонца».

Гасцяванне ў Мінску Л. В. Маякоўскай яшчэ больш павысіла цікавасць да паэзіі вялікага паэта сучаснасці.

Я. САДОУСКІ

ЧЫТАЧЫ РАСКАЗВАЮЦЬ

КАЛГАСНЫ ПАШТАЛЬЁН

ПЯЦЬ год працуе паштальёнам Чэслава Пуйдак. Яна абслугоўвае тры населеныя пункты. Зранку і позна ўвечары разносіць газеты і пісьмы. Аднойчы я пацікавілася, чаму яна двойчы прыносіць пошту.

— Летнім часам я працую на полі, а зімой хаджу капаць торф. У абедзенны перапынак іду на пошту. Увечары і зранку разношу.

Калісьці пры панскай Польшчы ў сям'і Чэславы было чатыры хлопчыкі і тры дзяўчынкі. Усе дзеці былі пастухамі ў заможных сялян. Сваё сапраўднае месца ў жыцці знайшлі з прыходам савец-

кай улады. Чэслава ўступіла ў комсамол. Яна заўсёды перавыконвае мінімум працадзён на палых работах у калгасе. Адзін брат яе жыве ў Польшчы, другі пабудаваў дом у Лідзе і таксама добра жыве. Трэці брат пасля службы ў Савецкай Арміі ажаніўся, жыве і працуе ў Маскве. Чацвёрты брат працуе трактарыстам у Лідскай МТС. Пра яго часта пішуць у раённай газеце. Самая малодшая сястра паехала па вярбоўцы ў Свердловск і там выйшла замуж за добрага чалавека. Сярэдняя сястра працуе трактарысткай. Яе партрэт вы можаце бачыць на Дошцы гонару.

Пры савецкай уладзе праца чалавека высока цэнніцца.

— Я працую і буду працаваць не пакладаючы рук для таго, каб

ніхто не адабраў у мяне права быць роўнапраўнай. Працую за сваё шчасце, за шчасце тых, хто атрымаў права лічыць сябе чалавекам! — гаворыць яна.

Нядаўна старэйшы брат прыслаў Чэславе пісьмо з Польшчы:

«Я шчаслівы і бясконца рады, што настаў час, калі нас лічаць за людзей. У якім гэта можна было прысніць сне, каб мая сястра кіравала трактарам! Я добра памятаю кпіны і дакоры, якія раней ліліся на нашы галовы. Заклікаю цябе нястомна змагацца за здабытае шчасце!»

Сваёй працай Чэслава адстойвае гэтае шчасце.

К. НАУМЕНКА.

Калгас імя Мічуріна, Лідскі раён.

ПОУДЗЕНЬ. Цягнік нястомна ляціць па неабсяжных палях. У вагоне цёпла і ўтульна. Манатонны стук колаў, мернае пагойдванне вагона... У купэ едуць трое: дырэктар перыферыйнага завода Мацвей Франку, майстар цэха з Бухарэста Іён Война са сваёй жонкай Аленай Война. Мужчыны кураць і гучна размаўляюць. Алена Война, адгарадзіўшыся ад сваіх спадарожнікаў вялікім часопісам, чытае.

— Вы пытаеце, навошта я еду ў Бухарэст? — працягвае размову Франку. — Два месяцы таму назад я пачаў складаць план набору новых кадраў на наступны год. І папрасіў тэрмінова прыслаць мне з Бухарэста спрактыкаванага работніка на пасаду галоўнага інжынера. Праходзіць паўтара месяцы, і мне прысылаюць — адгадайце, каго? Жанчыну! Разумеете, які сюрпрыз? Заводу патрэбны галоўны інжынер, а прысылаюць жанчыну...

Алена Война пры гэтых словах паднімае вочы, хоча нешта сказаць, але, відаць, перадумала і маўчыць. Франку, нічога не заўважаючы, горача ўсклікае:

— Галоўны інжынер павінен быць энергічным, мець вопыт... Гэта значыць, карацей кажучы, ён павінен быць перш за ўсё мужчынам! Вы разумееце мяне? Але гэта яшчэ поўбяды, што прыслалі жанчыну. Справа ў тым, што яна прывезла нейкую новую сістэму вытворчасці і пачынае мяне вучыць, як арганізоўваць працу. Два гады я кірую заводам, а тут прыязджае нейкая жанчына і гаворыць мне, дырэктару, што ўсё не так, што ўсё трэба інакш.

— Таму вы едзеце ў Бухарэст? — пытаецца Іён Война.

— Але. Проста ў міністэрства. Альбо прысылайце мне галоўнага інжынера, альбо...

— ...Прызначце яе дырэктарам, — дагаварвае майстар.

— Ха-ха-ха! — смяецца Франку. — Вельмі хацелася-б бачыць яе ў ролі дырэктара!

— У нас на заводзе здарылася нешта падобнае, — усміхаецца Іён Война. — Прыкладна два гады назад прыехала да нас на завод адна жанчына-дырэктар.

— Сур'ёзна? Ха-ха! Але гэта надта смешна.

— І вось спачатку, — працягвае весела Іён Война, — некалькі нашых рабочых пайшлі ў заўком і заявілі, што цяжка будзе жанчыне кіраваць заводам...

— Ну, вядома! А як-жа інакш?

— ...Што гэта — мужчынская справа...

— Правільна!

— ...Што дырэктар перш за ўсё павінен мець моцную руку.

— Ну, абсалютна верна. У жанчыны ніколі не можа быць такога аўтарытэту, як у нас, не ў крыўду сказаць вашай жонцы, — Франку павярнуўся да Алены Война. — Я думаю, вы таксама згодні са мной? Хіба можа жанчына адпавядаць

ГУМАР СЯБРОЎ

Моцная РУКА

С. РАШКАНУ

— Ну-у, малайцы. Вось гэта — іншая справа! Хто-ж цяпер у вас дырэктарам?

— А ўсё яна.

— Хто яна? — твар Франку выцягваецца.

— Тая жанчына, якую да нас прыслалі два гады таму назад.

Мацвей Франку больш не смяецца:

— І яна спраўляецца?

— Ды яшчэ як! Я-ж вам кажу: мы працуем у рахунак будучага года.

— Жанчына спраўляецца з работай дырэктара буйнага завода?

— Яе нават ўзнагародзілі.

Іён Война бярэ жонку за руку. Тут толькі Франку бачыць, што на грудзях жанчыны ззяе ордэн Працы другой ступені.

— Нічога не разумею! — гаворыць, канчаткова разгубіўшыся, дырэктар маленькага завода.

— Чаго не разумееце?

— Вы-ж казалі, што ўзнагародзілі дырэктара, а... пры чым тут ваша жонка?

— Мая жонка і ёсць дырэктар нашага завода.

Мацвей Франку папярхнуўся, устаў і вышаў у калідор. Затым ён так-жа нечакана вярнуўся і пачаў хуценька апранацца.

— Пад'язджаем да Плаешці, — кажа ён.

— Дык вы-ж едзеце ў Бухарэст?

— Я вырашыў сыйсці ў Плаешці... Праз поўгадзіны праходзіць тут цягнік і я паеду назад.

— Што-небудзь здарылася?

— Не... Бачыце... Я павінен падумаць. Магчыма, наш галоўны інжынер... Магчыма, я паспяшаўся...

— Вы ведаеце, гэта часам здараецца, — згаджаецца Война.

— Я лепш падумаю... Магчыма, яна мае рацыю...

Мацвей Франку хітра скасавурыўся на Алену Война. Жанчына, усміхаючыся, устае:

— Я вельмі рада, таварыш Франку, што вы едзеце назад, — і працягвае яму руку.

— О, які моцны поціск рукі! — усклікнуў Франку.

— Значыць, моцная рука, таварыш дырэктар!

Усе трое смяюцца.

(З румынскага часопіса «Урзіка»)

Мал. М. Гурло

Радзіма — дзецям

Лета заўсёды абяцае дзецям шмат радасці. Дзяржава арганізуе для іх летні адпачынак.

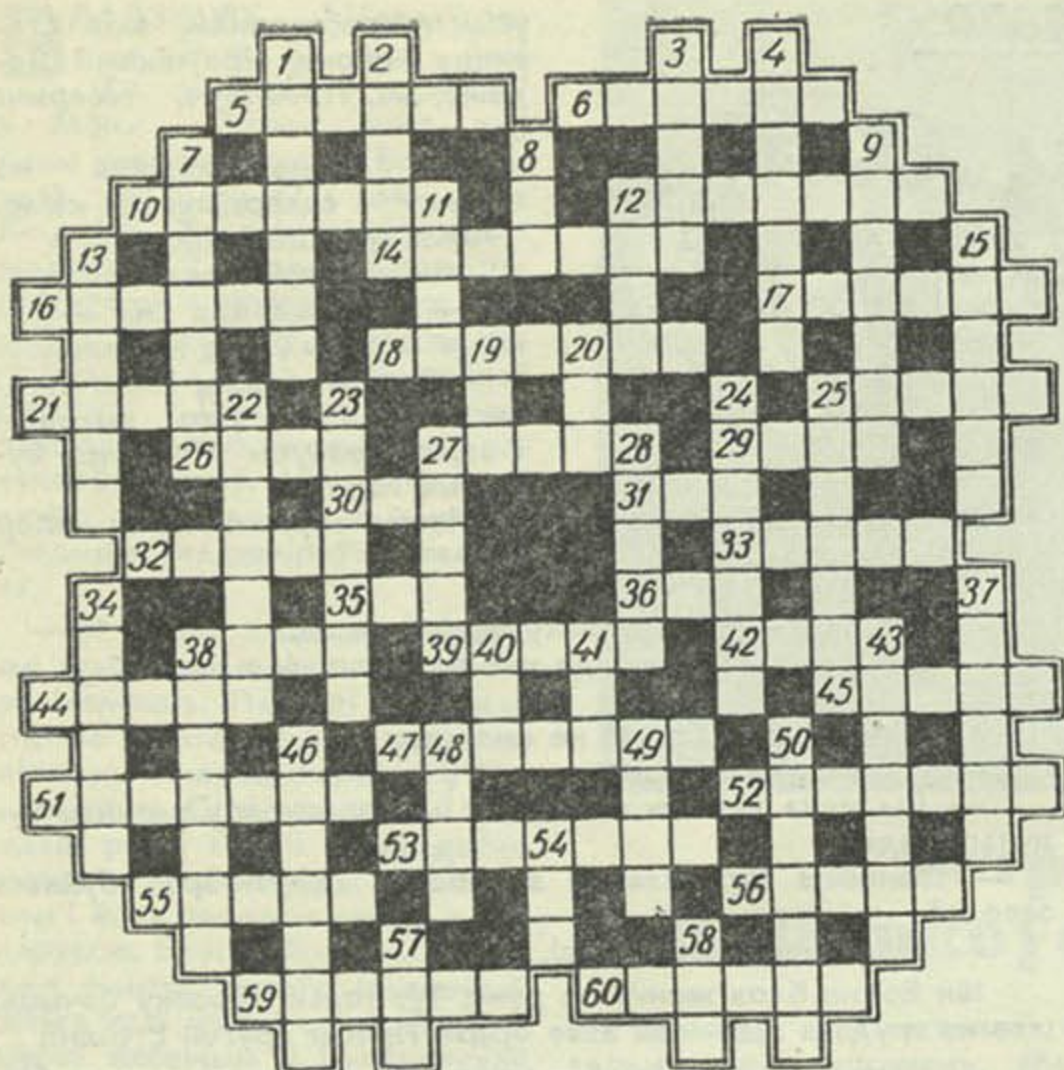
Дзіцячыя сады і дамы выезджаюць на дачы, школьнікі адпачываюць у піонерскіх лагерах, на пляцоўках, у здраўніцах.

Беларуская рэспубліка мае дваццаць два дзіцячыя санаторыі. У іх і ў здраўніцах агульнасаюзнага значэння за мінулы год паправілі сваё здароўе 6 720 чалавек. Звыш 140 тысяч школьнікаў адпачывала ў піонерскіх лагерах, праводзіла свае канікулы ў захапляючых турысцкіх паходах, дзе набыло шмат новых сіл і ўражанняў. І так кожны год.

К канцу пяцігодкі ў нас будзе пабудаваны рэспубліканскі санаторый для дзяцей на 200 месц. Усе дзіцячыя ўстановы будуць расшыраны і палепшаны.

На здымку: мінскія школьнікі ў паходзе на возера Нарач.

К Р А С В О Р Д

Склала Ніна ЖЫГАЛА

Па гарызанталі: 5. Сельскагаспадарчая прылада. 6. Герой рамана А. С. Пушкіна. 10. Гародніна. 12. Жанчына з Баварыі. 14. Публіцыстычны жанр. 16. Пісьменнік-сатырык. 17. Хімічны фарбавальнік. 18. Удзельнікі хору. 21. Птушка. 25. Адзінка сілы току. 26. Апакоўка тавараў. 27. Рэчыва, якое ўжываецца ў парфумерыі. 29. Сухая трава. 30. Крупная расліна. 31. Марская жывёла. 32. Літаратурны жанр. 33. На-стольнае пакрывае. 35. Вадаварот. 36. Прылада для вымярэння глыбіні мора. 38. Няпраўда. 39. Аднаклетачны арганізм. 42. Частка свету. 44. Хатняя жывёла. 45. Драпежнік. 47. Хімічны элемент. 51. Грыб. 52. Пасуда. 53. Нацыянальнае рускае жаночае ўбранне. 55. Частка абсталявання ў кінатэатры. 56. Хатняя птушка. 59. Частка чалавечага цела. 60. Ніткі для вышывання.

Па вертыкалі: 1. Страва. 2. Гаручае. 3. Цвёрдае рэчыва. 4. Горы ў Азіі. 7. Кірунак падарожжа. 8. Лічба. 9. Тэарэма, якая не патрабуе доказу. 11. Архітэктурнае збудаванне. 12. Неарганізаванае паўстанне. 13. Рагатая жывёла. 15. Пра-ліўны дождж. 19. Горад у Італіі. 20. Малочны прадукт. 22. Музычны інструмент. 23. Пірог. 24. Рэштка. 25. Безуладдзе. 27. Кветка. 28. Драпежная рыба. 34. Вецер вялікай руйную-чай сілы. 37. Будаўнічы матэрыял. 38. Галоўка маку. 40. Ла-сунак. 41. Сасновы лес. 43. Маленькая авечка. 46. Напітак. 48. Цвёрды мінерал. 49. Дзяржава ў Азіі. 50. Саюзная рэс-публіка. 54. Дакумент. 57. Шахматны тэрмін. 58. Жаночае імя.

АДКАЗЫ НА КРАСВОРД, ЗМЕШЧАНЫ У № 4.

Па гарызанталі: 1. Аорта. 3. Габой. 4. Нёман. 6. Азон. 8. Аналы. 11. Бяда. 12. Воск. 13. Сена. 14. Альфа. 16. Колас. 19. Грамада. 21. Баравік. 22. Барнаул. 25. Ізабара. 26. Горкі. 29. Волат. 31. Маўр. 32. Табу. 33. Узда. 34. «Школа». 36. Атам. 37. Казус. 38. Узлёт. 39. Імбір.

Па вертыкалі: 1. Айва. 2. Анды. 3. Газель. 5. Надзел. 7. Нева. 9. Нектар. 10. Лістаж. 11. Барак. 14. Айсберг. 15. Фу-ганак. 17. Орыноко. 18. Стыліст. 19. Гаіці. 20. Атава. 23. Бат-рак. 24. Партал. 27. Рукзак. 28. Імжа. 29. Вуха. 30. Лакаут. 34. Шасі. 35. Амур.

Некалькі карысных парад

ЯК ЗАХАВАЦЬ ДЫВАН АД МОЛІ

Змажце клеем ліст паперы, густа пасыпце яго нафталінам, стараючыся, каб ён прыстаў у магчыма большай колькасці. Калі клей высохне, павесце ліст на сцяну пад дыван.

Каб засцерагчы дыван і крэслы ад пылу і молі, адзеньце на іх чахлы. Абвіўку мэблі трэба пацерці сумессю шкіпі-нару і нафталіну (на адну шклянку шкіпінару сталовую ложку нафталіну). Каб наф-талін растварыўся хутчэй,

апусціце бутэлекку з саставам у пасудзіну з гарачай вадой і ўзбоўтайце да таго часу, па-куль нафталін не растворуцца.

РЫБА ФАРШЫРАВАНАЯ

Рыбу ачысціць ад лускі, ад-рэзаць галаву і, не разразаючы брушка, дастаць вантробы; вы-кінуць з галавы жабры, пра-мыць халоднай вадой і нарэ-заць рыбу папярочнымі кавал-камі.

З кожнага кавалка рыбы вы-разаць мякаць, не пашкодзіў-шы скуры. Для прыгатавання фаршу выразаную мякаць ра-зам з цыбуляй і хлебам, намо-чаным у вадзе і выціснутым, прапусціць праз мясарубку. У фарш дадаць сырое яйка, цу-кар, алей, перац, соль і ўсё ста-ранна перамяшаць.

Прыгатаваным фаршам за-поўніць кавалкі рыбы ў тых месцах, дзе была выразана мя-каць, і параўнаць нажом, змо-чаным у вадзе.

На дно каструлі пакласці на-рэзаныя кружочкамі буракі і моркву, а таксама старанна прамытае цыбульнае шалупін-не.

Паверх гародніны пакласці фаршыраваныя кавалкі рыбы, на іх яшчэ слой гародніны, по-тым зноў рыбу і зноў слой га-родніны. Рыбу з гароднінай за-ліць халоднай вадой так, каб вада толькі пакрыла іх, і, за-крыўшы каструлю, паставіць варыць на слабы агонь на 1½—2 гадзіны, лічачы з мо-манту закіпання вады. Пры га-таванні неабходна сачыць, каб рыба і гародніна не прыгарэлі; верхні слой рыбы трэба зрэдку паліваць бульёнам.

Перад падачай на стол рыбу разам з гароднінай перакласці на блюда, бульён, які застаўся, працадзіць і паліць ім рыбу.

Пры жаданні ў атрыманым бульёне можна звярць ачы-шчаную бульбу, якую выкарыс-таць на гарнір да рыбы.

Такім спосабам можна пры-гатаваць шчупака, судака, ля-шча і карпа.

На адну вялікую рыбу (2—3 кг) — 100—200 г белага хле-ба, 300 г цыбулі, 2 буракі, 3 морквы, 1 ст. ложку цукру, 2 яйкі, 1 ст. ложку алею.

КВАС СУХАРНЫ

Жытні хлеб тонка нарэзаць і на блясе паставіць у духоўку. Добра падсушаны хлеб паклас-ці ў пасуду вялікай ёмкасці, заліць варам, шчыльна закрыць накрывкай, трымаць сухары ў вары некалькі гадзін. Затым настой працадзіць праз сіта ў другую пасуду. Дрожжы папа-рэдне развесці ў шклянны з цёплым настоем, дадаць цукру і размяшаць, пасля чаго ўліць іх у працэдзаны настой і даць перабрадзіць. Пры з'яўленні

пені напітак трэба яшчэ раз працадзіць і затым разліць у бутэлькі, закаркаваць іх і вы-несці ў халоднае памяшканне, дзе захоўваць да ўжывання.

На 5 л вады—1 кг жытняга хлеба, 1½ шклянкі цукровага пяску і 20 г дрожджаў. У нас-той можна дадаць крыху мяты або разынак.

ТВАРОЖНАЯ ЗАПЯКАНКА

У прапушчаны праз мясаруб-ку тварог пакласці 2 ст. лыж-кі растопленага масла, збітае з цукрам яйка, манная крупа, ½ чайнай лыжкі солі, ванілін. Усё гэта старанна перамяшаць драўлянай лапаткай, дадаў-шы ачышчаныя і прамытыя ра-зынкі, калі ёсць. Пасля гэтага тварожную масу вылажыць на падмазаную маслам і пасыпа-ную тоўчанымі сухарамі патэль-ню або ў неглыбокую кастру-лю, зраўняць паверхню, зма-заць смятанай, спырснуць мас-лам і запякаць у гарачай ду-хоўцы на працягу 25—30 хві-лін. На стол запяканку пада-юць гарачай з сіропам або са смятанай.

На 500 г тварагу—1 яйка, па 3 ст. лыжкі смятаны і цукру, 2 ст. лыжкі манных круп, 100 г разынак, ¼ парашка вані-ліну, 1 шклянку ягаднага або фруктовага сіропу і 3 ст. лыж-кі масла.

ПІРОЖНАЕ З УЗБІТЫМІ СЛІЎКАМІ АБО ЗАВАРНЫМ КРЭМАМ

Уліць у каструлю шклянку вады, дадаць масла, соль і па-ставіць на агонь. Як толькі ва-да закіпіць, усыпаць адразу ўсю муку, размяшаць і на сла-бым агні праварыць 2—3 хвілі-ны, памешваючы. Затым зняць каструлю з агню і дадаваць яйкі (па аднаму), старанна размешваючы; як толькі цеста пачне цягнуцца, спыніць дада-ванне яек, цеста раскатаць у выглядзе булачак, выкладаючы іх на ліст, злёгку змазаны мас-лам, на адлегласці 3½—4 см адна ад другой. Для выпечкі паставіць ліст у гарачую ду-хоўку на 15—20 хвілін, а як толькі булачкі зарумяняцца і павялічацца ў аб'ёме, збавіць жар у печы, не вымаючы була-чак, і дапачы да гатоўнасці.

Гатовыя булачкі надрэзаць удоўж з аднаго боку і, пры-адкрыўшы, напоўніць сярэдзіну сліўкамі, збітымі з дадаваннем цукру і ваніліну. Можна іх за-поўніць таксама заварным або слівачным крэмам. Затым па-сыпаць цукровай пудрай, па-класці на блюда і падаць.

На 1 шклянку мукі—100—125 г масла або маргарыну, 4—5 яек, 1 шклянку вады, ¼ чай-най лыжкі солі, шклянку слі-вак, 2—2½ ст. лыжкі цукру, ¼ парашка ваніліну або 1—2 лыжкі лікёру.

Сукенка з лёгкай набіўной тканіны, па таліі адразная, ліф аблягаючы. Дэкальце ўпрыгожана ледзь сабраным валанам. На левым плячы букецік штучных кветак. Спадніца з трох палотнішчаў канчаецца валанам.

Аўтар А. І. Гадзіцкая.

Сукенка-касцюмчык, шарсцяная, для дзяўчынкі школьнага ўзросту. Складаецца з сіняга сарафана, белай кофточкі і жакета чырвонага колеру, аздобленага бейкай колеру сарафана.

Аўтар М. К. Мікульчык.

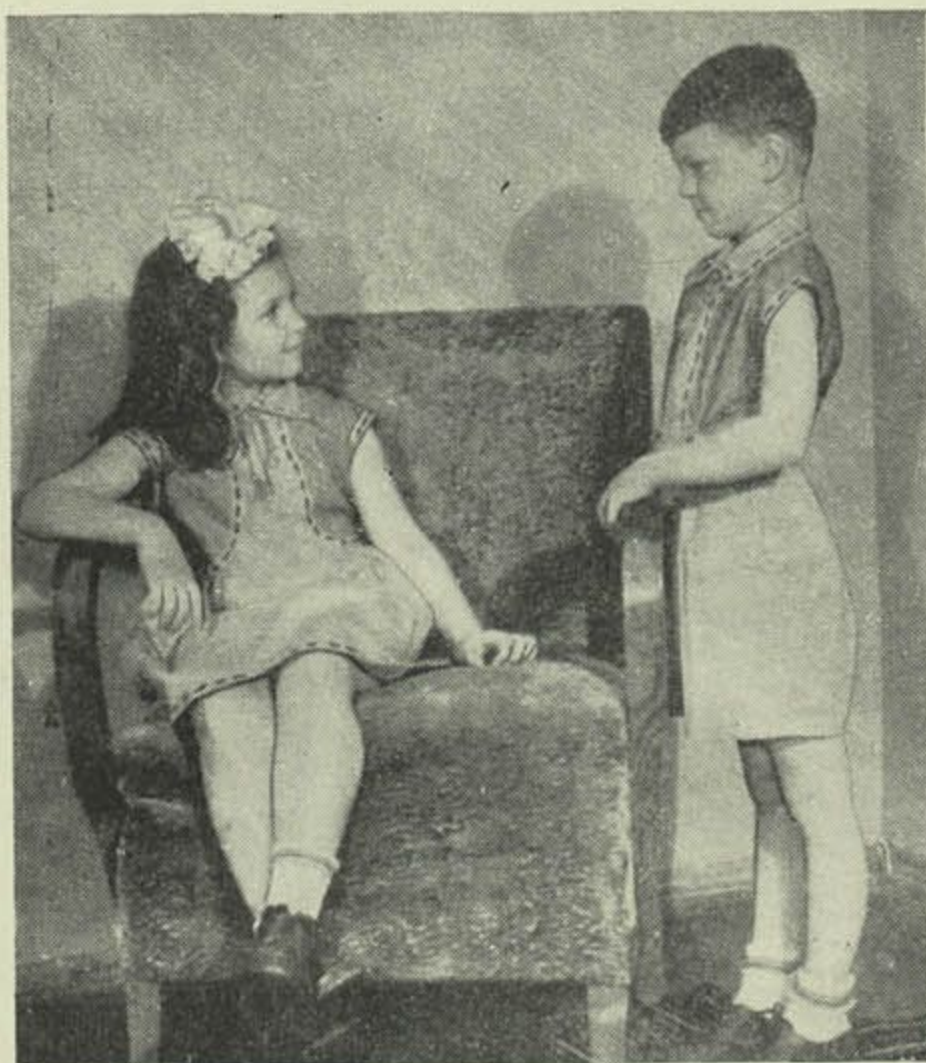

Касцюмчыкі для хлопчыка і дзяўчынкі дашкольнага ўзросту. З ільнянага палатна двух колераў: светлазялёнага і шэрага. Аздоблены тасьмой.

Аўтар Б. Н. Навасёлаў.

Прыгожая летняя сукенка з лёгкага шоўку.

Адказы рэдактар А. П. УС. Рэдакцыйная калегія: К. А. АБУШЭНКА, М. Н. БАРСТОК, Г. Л. ДАЗОРЦАВА, А. Н. ЗАХАРАВА, М. Ф. НІКІФАРАВА, Ф. А. НОВІКАВА, А. І. ФЕДАСЮК, В. І. ФІЛІПАВА.

АТ 05009

Журнал «Работница и крестьянка» на белорусском языке. Издание ЦК КП Белоруссии.

Падпісана да друку 8/V-56 г.

Адрас рэдакцыі: Мінск, Праспект імя Сталіна, Дом друку. Пакой 23. Тэлефон 2-33-03.

Друкарня імя Сталіна, Мінск. Цана 1 р. 80 к. Дадатак — выкрайка. Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4. Тыраж 100 000 экз. Заказ № 323.

